

JMG

Kandidatuppsats
Journalistprogrammet HT 2017
Institutionen för journalistisk, medier och kommunikation
Göteborgs Universitet

“Things are moving much quicker”

– en kvalitativ studie om attityder till felaktigheter och
rättningar i nätbaserade nyhetsmedier

Författare:

Martin Wood
Robin Ridell

Handledare:

Gabriella Sandstig

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

The online news cycle is seemingly only growing more rapid. This in turn is paving the way for harsher competition in reaching the readers. This fast-paced environment naturally increases the risk for more errors to occur, but also presents the opportunity for instant corrections. The available research within the area of online news media errors and corrections is limited, even more so on the topic of source opinion in contrast to that of the journalists. In this study, we investigate Swedish journalists' and sources' views on the matter using semi-structured interviews. The results emphasise the contrasts between those who report and those who feed the information. One finding we found particularly interesting was that the journalists we interviewed tended to view texts as ongoing projects that develop as events unfold. As we will show this could potentially have profound implications for verification and what constitutes an error. Given the complexity and the diversity of errors, our research has clarified ways in which journalists can perceive their own mistakes. The more severe errors can either have consequences for innocent people or affect society as a whole. Among the sources there is widespread agreement that news media have to implement correction policies online as a way of sustaining its credibility, so at the very least, it is clear and transparent for readers to notice when errors occur.

Keywords

journalism, sources, errors, corrections, immediacy, credibility, accountability

Nyckelord

journalistik, källor, felaktigheter, rättningar, omedelbarhet, trovärdighet, ansvarighet

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	4
<i>Syfte och frågeställningar</i>	5
2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	6
<i>Sanning och fakta</i>	6
Objektivitetsidealet.....	8
Journalistisk etik.....	11
Källkritiksmetoder.....	12
<i>Felaktigheter och nätbaserade mediers omedelbarhet</i>	14
Olika typer av felaktigheter.....	14
Rättningar och etik.....	15
3 METOD OCH MATERIAL	16
<i>Journalister och deras källor</i>	16
Val av samtalsintervjuer.....	17
Val av nätbaserad nyhetskälla.....	17
Intervjuer.....	18
<i>Att använda grounded theory som metod</i>	19
Sampling.....	19
Memo.....	20
Analys.....	20
<i>Etiska riktlinjer</i>	20
4 RESULTAT OCH ANALYS	21
Analysenheter.....	21
Övergripande frågeställningar.....	21
Definitioner på vad en felaktighet är.....	31
Kategorier.....	32
5 SLUTDISKUSSION OCH CENTRALA KONCEPT	37
6 SAMMANFATTNING	39
KÄLLFÖRTECKNING	41
BILAGOR	43
Intervjuguide.....	43
Introduktion till studie.....	47
Publicitetsregler.....	48
Typer av faktafel.....	50

Inledning

"Sean Spicer, our press secretary, gave alternative facts." — Kellyanne Conway, intervju på NBCs "Meet the Press," (22-01-2017)

"Alternative facts are not facts, they're falsehoods." — Chuck Todd, intervju av Kellyanne Conway på NBCs "Meet the Press," (22-01-2017)

I en tid där begreppet fake-news används flitigt och konsekvenserna av felaktig information diskuteras så tycker vi att det är av intresse att undersöka hur journalister och deras källor tänker kring begrepp som felaktigheter och rättningar. Vi har valt att fokusera på nyhetsjournalistik online. I liberala demokratier bör nyheterna göra det möjligt för medborgarna att fatta informerade beslut, politiska såväl som mer vardagliga. Kraven från en snabb och ständigt pågående nyhetscykel, samt den starka ekonomisk press under vilken många medieorganisationer arbetar, gör dock att journalisters omedelbara tankar kring sin yrkesroll kanske inte alltid handlar om vilket stort samhällsansvar de har. Vi vill veta vad de egentligen tänker.

Svenska, polska och ryska journalister uttryckte i en studie av Anikina, Bougslawa och Nygren (2015) en uppfattning om att information online kan justeras och säkerställas efter publikation. Samma journalister uttryckte även en tro att användare online har en högre tröskel för felaktigheter, speciellt då de får tillgång till nyheterna snabbare.

Tidigare studier visar dock på svårigheterna att förändra den uppfattningen som först skaffas genom informationen (Cook, Lewandowsky, Ecker, Schwarz & Seifert, 2012; Loftus, 2005). Denna svårighet att ändra tidigare uppfattningar gör ämnet särskilt relevant och intressant för studier online. Människors tendens att ytterligare leta efter information som stärker deras tidigare uppfattningar är särskilt diskuterat online där exempelvis eco-chambers i olika forum och på Facebook kan bidra till att ge en ensidig rapportering.

Många tidningar har online-loggar över sparade artiklar och dess olika versioner. Detta var något Maier (2009) diskuterade när han skrev om hur Washington Post hade hittat loggar med hundratal förfrågningar om korrektur. I detta avseende rörde det sig om förändringar som aldrig hade justerats, felaktigheterna hade alltså lämnats kvar. Detta förklaras delvis med möjligheten för varje journalist att relativt oövervakat producera och publicera nyheter (Maier, 2009). Denna acceptans bland journalister att i efterhand justera information föder både som i exemplet ovan att felaktigheter slukas i ett svart hål och förblir oförändrade, men bidrar även till att allt mer pröva läsarnas tilltro till informationen som publiceras.

Vår studie är intressant ur ett samhällsperspektiv för att den i detalj försöker utforska olika parter inställning till felaktigheter och rättningar. Vad som gör en felaktighet allvarlig för specifika parter och hur medier, enligt dessa, bör hantera felaktigheter är relevant för att förstå hur mediernas informativa funktion uppfattas i praktiken. Uppsatsen vill helt enkelt identifiera olika sätt att se på mediers och källors roller i det demokratiska samhällsbygget genom denna specifika lins.

I studien “Do Not Stand Corrected - Transparency and Users’ Attitudes to Inaccurate News and Corrections in Online Journalism” (Clerwall, Karlsson & Nord, 2017) studerar forskarna svenskars attityder till felaktigheter och rättningar i nätbaserade nyhetsmedier. De använder sig av

sjugradiga Likert-skalar applicerade på objektiva faktafel, som i sin tur presenteras för undersökningsdeltagarna i formen av hypotetiska exempel.

Vår uppsats bygger vidare på studien från Clerwall et al. (2017) genom att med hjälp av samtalsintervjuer identifiera möjliga sätt att se på felaktigheter och rättningar i nätbaserade nyhetsmedier. De som intervjuas ges utrymme att i detalj förklara sin syn på ämnet på ett sätt som inte är möjligt när man använder sig av en Likert-skala. Frågorna behandlar hur allvarliga felaktigheterna är och hur de svarande bedömer allvarlighetsgraden, vilken roll rättningar spelar i uppfattningen av felaktigheter och om hur förhållningen till felaktigheter och rättningar i nätbaserade medier skiljer sig.

Studier av felaktigheter i nyhetsmedia är relativt ovanliga i Europa (Maier, Porlezza & Russ-Mohl, 2012) och detaljstudier om vad som upplevs som allvarliga fel, och varför de upplevs som allvarliga, är ovanliga rent allmänt (Maier, 2005). Om vår uppsats kan identifiera möjliga sätt att tänka kring felaktigheter så kan dess resultat utgöra grunden för fortsatta studier på ämnet. Detta enligt teorin om att det finns ett begränsat antal uppfattningar i omlopp och att det kan vara värdefullt att identifiera exempel på dessa (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017, s. 167), även om de exempel man får fram inte är uttömmande.

Syfte och frågeställningar

Metoden grounded theory har som slutmål att den ska generera en teori. Vi har alltså sökt samband i våra intervjupersoners resonemang kring felaktigheter och rättningar i ett försök att presentera och jämföra sammanhängande sätt att se på dessa företeelser. Analysen konkretiseras genom att vi använder oss av felaktigheter som faktiskt har publicerats. De som har intervjuats för varje vald felaktighet har varit journalisten i fråga och källan som nämnts i artikeln. Journalister bidrar med ett perspektiv från insidan av själva nyhetsproduktionen samtidigt som källor är insatta i ämnet och dessutom ofta har en upphöjd ställning i själva samhället (Maier, 2005).

Frågeställningar:

- Vad anser de olika grupperna gör en felaktighet mer respektive mindre allvarlig?
- Hur anser grupperna att rättningsprocessen fungerar i dagens nätbaserade medier?
- Hur tycker de olika grupperna att rättningsprocesser borde se ut?
- Från ett rättnings- och felaktighetsperspektiv, tycker de olika grupperna att det spelar någon roll att nyheten är nätbaserad?

Teoretiska utgångspunkter

Sanning och fakta

"...sometimes guided by political ideology and sometimes guided by post-modern deconstructionist academics, we have come to the point where some deny that anyone can put facts into a meaningful context to report truth about them." (Kovach & Rosenstiel 2001, s. 40)

Bill Kovach och Tom Rosenstiel ägnar hela andra kapitlet av sin bok *The Elements of Journalism* åt sanningen som koncept och hur det relaterar till journalistikens profession. Eftersom vår uppsats fokuserar på felaktigheter och rättningar är det viktigt att vi börjar med en grundläggande definition av sanningskonceptet. Citatet ovan identifierar två olika typer av invändningar mot själva idén att sanning är något som journalister kan hoppas uppnå: invändningar från auktoritära maktstrukturer och invändningar från ett postmodernt perspektiv. Ibland går de hand i hand.

Det här är inte rätt uppsats för att i detalj försöka diskutera det postmoderna sanningsperspektivet. I korthet kan det dock beskrivas som en serie epistemologiska insikter som tillsammans leder till skepticism om sanningen som något objektivt och observerbart. Kovach och Rosenstiel fokuserar på två sådana insikter: insikten att den enskilda människan är oförmögen att inhämta, förstå och förmedla all den information som är relevant för att skapa en fullständig bild av ett skeende och insikten att varje människa, på grund av våra skiftande erfarenheter, kunskapsbaser och förmågor till uppfattning, förstår ett enskilt skeende på olika sätt. Eftersom ingen alltså har en fullständig bild så blir det svårt att uttala sig om vilket perspektiv som är mer eller mindre sant.

Auktoritära maktstrukturer framför och utnyttjar de här insikterna i sina egna syften. I en värld där alla uppfattas stå för sina egna versioner av sanningen uppstår en osäkerhet kring vad som faktiskt händer, vilka som är tillförlitliga och, i förlängningen, vad tillförlitlighet egentligen är. Det ger i sin tur ökade möjligheter till vilseledning och historierevidering.

Mot den här bakgrunden så för författarna fram idén om att vad en journalist bör sträva efter är att uppnå en sanning som är funktionell och inte aktivt tar parti för endera part. Vad är då en funktionell sanning? Människor använder sig av sina sätt att förstå världen för att klara av sin vardag. De verkar också i någon mån kunna kommunicera dessa till andra. Allt ifrån hur man hackar grönsaker till hur man konstruerar en bro. Dessa insikter är inte färdigutvecklade utan förändras ständigt i samspelet mellan människor: Vi hittar nya metoder och verktyg för både att hacka lök och bygga broar. Däremot så tycks de vara tillräckliga för att vi ska kunna använda oss av dem på sätt som i stort liknar varandra och, viktigast av allt, gör genuina skillnader i verkligheten.

Människor använder sig av journalistik för att förstå sin verklighet, alltså måste den ge dem en tillräckligt komplett bild av denna verklighet. Detta kan gälla enklare saker, som trafikläget på E6an, eller mer komplexa företeelser, som vad som ligger bakom avindustrialiseringen av Sveriges glesbygd.

"The best obtainable version of the truth" – Carl Bernstein

Journalisters funktionella sanning är alltså en sorts sorteringsprocess (Kovach & Rosenstiel 2001, s. 42) där sanningen utvecklas i samspelet mellan allmänhet och journalister, från det att den inledande rapporteringen skrivs till det att – om det är en stor händelse – de sista sammanfattande böckerna författas. Allmänheten reagerar på rapporteringen och journalisterna får mer tid att ta fram information. Så länge journalisterna strävar efter sanning växer en mer komplett bild fram efter hand. Vad de försöker uppnå är den mest korrekta och funktionella bild av skeendet som är tillgänglig vid varje givet tillfälle.

Kovach och Rosenstiel, precis som Loftus (2005) och Cook et al. (2012), betonar att det är extra viktigt att rapporteringen är så sann som möjligt i de inledande timmarna efter det att något har hänt eftersom det ofta är då allmänhetens uppfattningar formas.

I sin bok *Making News: A Study in the Construction of Reality* skriver Tuchman (1978, s. 83) om förhållandena mellan fakta, källor och trovärdighet. Tuchman hävdar att, givet nyhetsmediers behov av att snabbt kunna identifiera fakta och givet den myriad av faktaantaganden som av nödvändighet görs i även den minsta artikel, så kommer det en punkt där en journalist måste anse att källmaterialet är trovärdigt och tillräckligt. Annars så skulle arbetet med att identifiera källor aldrig sluta. Författaren tar en artikel om en middagsbjudning som hålls av ett gift par som exempel. Själva sammanhanget att två personer, som utger sig för att vara gifta och presenterar sig med samma efternamn, håller en middagsbjudning med personer som inte ifrågasätter att det är på det här sättet saker och ting förhåller sig gör att en journalist under normala omständigheter inte ser sig tvungen att bekräfta att de är gifta hos Skatteverket.

Vilken nivå av verifikation som behövs är alltså beroende av sammanhanget. Den varierar beroende på om uppgiften rör en central del av det som beskrivs, om journalisten förväntar sig att osanningar kan förekomma, vilka konsekvenser det skulle få att ha fel och ifall de fakta som presenteras inte passar in med existerande antaganden. De fakta som presenteras utgör därför av nödvändighet ett nät av ömsesidigt bekräftande påståenden som tillsammans ska skapa en trovärdig bild av skeendet. Tuchman kallar detta ett nät av fakticitet.

“Taken by itself, a fact has no meaning. Indeed, even ‘two and two equals four’ is factual only within certain mathematical systems or theories. It is the imposition of a frame of other ordered facts that enables recognition of facticity and attribution of meaning”
(Tuchman 1978, s. 88)

Nyhetsorganisationer tenderar, enligt Tuchman, att legitimera de institutioner som de förlitar sig på för att inhämta sina fakta. Om institutionerna var illegitima så skulle de inte längre vara trovärdiga uppgiftslämnare. Detta, i kombination med det ramverk av antaganden som definierar nivån av nödvändig verifikation, gör att journalistens, samt dennes organisations och yrkeskårs, egna värderingar smyger sig in i verifikationsprocessen.

Från ett svenskt perspektiv så identifierar Ekström och Nohrstedt (1996) i sin bok *Journalistikens etiska problem* ”korrekthet” som ett av de övergripande värdena som nyhetsjournalistiken försöker att följa. Att förmedla sanningen ses som något så viktigt att man ibland talar om vikten av konsekvensneutralitet, att alltså inte ta moraliskt ansvar för eventuella konsekvenser av ens rapportering (Ekström & Nohrstedt, 1996, s. 197). Författarna menar dock på att det finns en klyfta mellan professionens etiska ideal och dess etiska praktik. Samtidigt som det finns högt

ställda ideal för nyhetsjournalisten, så finns det också i praktiken krav på allsidighet, lättbegriplighet och nyhetsvärde (Ekström & Nohrstedt, 1996, s. 88).

Objektivitetsidealet

I det fjärde kapitlet av boken *The Elements of Journalism* beskriver Kovach och Rosenstiel källkritik och faktagranskning som journalistikens kärna (Kovach & Rosenstiel, 2001, s.70). Det utgör i sin tur en del av vad de beskriver som ett ofta missförstått objektivitetsideal. Journalister kan inte befria sig själva från de personliga och kulturella fördomar och antaganden som de bär på, och kan därmed inte vara objektiva i den mening att de faktiskt närmar sig ett ämne från en neutral ståndpunkt. Däremot kan de försöka använda sig av en vetenskaplig och transparent metod i sin hantering av fakta. Om den metoden kan göras gemensam för alla seriösa journalister så skapas också en gemensam förståelse för vad som utgör giltiga fakta. Det är alltså inte den enskilda journalisten eller dennes journalistik som är objektiv, utan den journalistiska metoden.

Felaktig hantering av fakta är också felaktigheter, även om de kan vara svårare att upptäcka än rena faktafel. Vi inkluderar därför en mer detaljerad beskrivning av objektivitetsidealet.

Författarna sammanfattar den transparenta och vetenskapliga journalistiska metoden i fem grundprinciper som vi här kommer att beskriva i korthet. Journalistens övergripande ambition måste dock vara att försöka ta ett steg åt sidan och se alla perspektiv.

"Do not add"

En journalist ska inte lägga till något som inte hände till en historia eller flytta något som hände till en annan geografisk eller kronologisk plats.

"Do not deceive"

Vilseled aldrig publiken. Detta inkluderar att presentera fakta på ett sådant sätt att publiken missuppfattar sammanhanget eller skeendets betydelse. Om en journalist måste återskapa en händelse från vittnesuppgifter så ska denne vara öppen med hur återskapandet har gått till och hur hen har genomfört sin faktakoll.

"Transparency"

Journalister bör så långt det går vara öppna med sina metoder och källor. Det innefattar vad journalisten själv vet och dennes egna fördomar, vilka källorna är och vad som kan inverka på hur de ser på saken, eventuella diskrepanser i vittnesuppgifter, vad journalisten inte vet, med mera. Kovach och Rosenstiel (2001) skriver att man vid varje steg ska fråga sig själv vad publiken behöver för att själva kunna utvärdera sanningshalten i det som skrivs och om något är i behov av ytterligare förklaring. Detta knyter också an till den vetenskapliga metoden eftersom det, i teorin åtminstone, gör arbetet replikerbart.

"Originality"

Det är viktigt att genomföra sin egen faktagranskning och inte använda andras rapportering utan att verifiera den. I en tid då många redaktioner skriver om TT-telegram så är det med andra ord många som inte lever upp till det journalistiska ideal som beskrivs här.

“Humility”

Odlas en skeptisk inställning till den egna förmågan att förstå ett skeende. Den sista principen återkopplar på många sätt till sanningskonceptets grundproblematik som vi beskrev tidigare: Det är viktigt att vara medveten om hur begränsat ens eget perspektiv är.

Tuchman tar upp objektivitetsidealet som något som i USA tog fäste bland de som arbetade med nyheter på 1920-talet (Tuchman, 1978, s. 158). Innan dess hade visserligen professionalism inom journalistkåren varit på frammarsch men nyheter hade varit associerade med partsinlagor snarare än försök att anlägga ett neutralt perspektiv. Både Tuchman och författarna till *The Elements of Journalism* ackrediterar Walter Lippmann med att vara en av de första att artikulera objektivitetsidealet som en metod som tog inspiration från forskningsvärlden. Tuchman skriver att det fortfarande kunde drivas kampanjer, men att de nu var tvungna att drivas balanserat och allsidigt.

“Just as scientists discovered the facts about nature using normatively established objective methods so, too, the news media and the news professionals would use their methods to reveal social reality to the news consumer” (Tuchman 1978, s. 160)

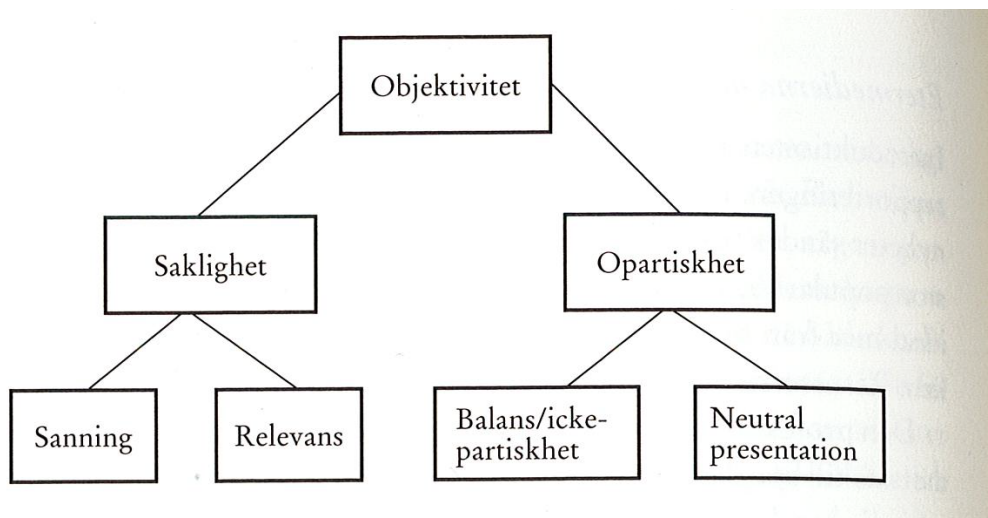
Så långt objektivitetsidealet i den anglosaxiska nyhetstraditionen. Detta ideal spreds i Europa under efterkrigstiden (Nygren, 2015) men existerar fortfarande sida vid sida med två andra traditioner i den journalistiska identiteten: den subjektiva traditionen och den kommersiella traditionen. Den subjektiva traditionen, som återfinns i bland annat europeisk partipress, baserar sig på en föreställning om en offentlig sfär där en debatt förs mellan olika politiska ståndpunkter. Informationen som delges medborgarna är ideologiskt färgad men en fullständig bild av samhället tonar fram genom mångfalden av olika röster på samma ämne. Det finns helt enkelt inte samma ambition att ha ett opartiskt och balanserat förhållningssätt till informationsinsamling. Den kommersiella traditionen kännetecknas av en känsla av professionell plikt gentemot medieföretagets ekonomiska framgång. Det här synsättet har blivit vanligare i takt med att medieföretag har blivit mer vinstdrivna.

I Sverige dominerades dagspressen fram till in på 1970-talet av tidningar knutna till de olika partierna (Weibull & Wadbring, 2014) och det var istället perspektivet att tidningarna skulle främja olika former av opinionsbildning som dominerade. Opartiskhet och allsidighet var däremot ideal som tidigt gick att återfinna i svenska public service medier.

Från ett svenskt perspektiv så beskriver Ekström och Nohrstedt (1996) objektivitetsidealet som något som kommer sig av idén om nyhetsjournalistiken som en kunskapsförmedlande institution. Objektivitet och neutralitet är centrala för att fullfölja detta syfte (Ekström & Nohrstedt, 1996, s. 188). Ute på redaktionerna reduceras dock dessa ideal till praktiker som medarbetarna enkelt kan använda sig av. Författarna ger exemplet där kraven på neutralitet och allsidighet uppfylls genom att två olika parter får komma till tals på ämnet.

Det svenska perspektivet har annars kommit att domineras av Westerståhls objektivitetsmodell. I sitt kapitel *Journalistiken, objektiviteten och partiskheten* (Johansson, 2015) beskriver författaren modellens beståndsdelar och tar upp kritik som riktats mot den. Westerståhl anser att journalistisk objektivitet består av två huvuddelar - saklighet och opartiskhet - som i sin tur har två underkategorier vardera.

Figur 1.1 Definition av objektivitet

Figur 1.1: Jörgen Westerståhls modell för att försöka definiera objektivitet.

Källa: Westerståhl, Jörgen (1972) Objektiv nyhetsförmedling. Göteborg: Akademiförlaget.

Saklighets underkategorier är sanning och relevans. Sanning är centralt: Om inte det kriteriet är uppfyllt blir de andra begreppen irrelevanta. Relevans har att göra med vilken information som måste inkluderas i en given nyhetstext för att skapa en fullständig bild. Vilka mått som bestämmer vad som är relevant att ta med är inte uppenbara men har att göra med internaliserade nyhetsvärderingsnormer och politisk ideologi. För att ta ett praktiskt exempel så kan man när man skriver om ett ämne som tiggeri välja att inkludera olika bitar information för att ge läsarna ett sammanhang att förstå företeelsen i. Beroende på om man väljer att fokusera på deras socioekonomiska situation, deras påverkan på statsbilden, deras personliga upplevelser eller upplevelserna hos de som möter tiggeri i sin vardag i den information man inkluderar, så reflekterar det ett implicit ideologiskt ställningstagande. Vinklingar är alltså i grunden ideologiska. Opportiskhet består av balans och neutral position. Balans går ut på att alla parter i ett skeende ska behandlas lika. Denna allmänna princip döljer dock den analys av sanningshalten och relevansen i vad de säger, samt av källornas relativa makt och inflytande, som föregår inkluderingen av deras åsikter i texten och i någon mån bestämmer vilken plats de tillåts ta. Även här tar sig nyhetsorganisationens ideologiska ståndpunkt in i den objektiva modellen. Ett praktiskt exempel är behandlingen av klimatskeptikers åsikter. Deras åsikter ansågs länge inte vara sanna men deras relativa influens gjorde att de fortfarande bereddes visst utrymme i debatten. Poängen är att det sker en i någon mån subjektiv utvärdering av olika ståndpunkter när de ska balanseras mot varandra. Förutom detta så brukar också kravet på balans i praktiken reduceras till inkluderandet av två av varandra oberoende källor (Häger 2014, s. 185). Principen neutral position går ut på att ordval och presentation inte ska signalera ett effektivt ställningstagande.

Journalistisk etik

I deras kapitel Filosofiska grunder för journalistisk etik (Hammarlin & Wigorts Yngvesson, 2015) diskuterar författarna, med utgångspunkt i vad de journalistiska spelreglerna (Svenska Journalistförbundet, 2010) säger om hur journalister ska bete sig, två olika förhållningssätt till det journalistiska arbetet - konsekvensneutralitet och socialt ansvar - och hur dessa förhåller sig till tre olika sätt att tänka kring etik. Konsekvensneutralitet är ett svenskt begrepp som kan sammanfattas i Erik Fichtelius definition:

“Nyhetsförmedlaren ska stå neutral i förhållande till vem eller vad som gynnas eller drabbas av en nyhet som är sann och relevant” (Fichtelius 2008, s. 159)

Som vi tidigare nämnt i denna teoridel så fungerar både konceptet sanning och relevansbegreppet som effektiva vägar genom vilka ideologiska överväganden tar sig in i det journalistiska arbetet, vilket måste påverka hur vi ser på idealet. Även om vi åsidosätter sannings- och relevansbegreppens inneboende komplexitet är det dessutom högst tveksamt om konsekvensneutralitet faktiskt är något som praktiseras av journalister i verkligheten, hur mycket de än säger sig göra det. Detta syns inte minst på de till synes motstridiga etiska uppmaningar som finns i spelreglerna. Icke desto mindre så är det ett tillräckligt populärt koncept i svensk journalistkultur för att Hammarlin och Wigorts Yngvesson ska ta upp hur det passar in med etikens filosofiska grunder.

Konsekvensetik har sina rötter i utilitarismen, med tongivande filosofer som Jeremy Bentham och John Stuart Mill. I sin mest förenklade form går det här etiska tankesättet ut på att samhällen borde vara konstruerade på ett sådant sätt att lyckan i dessa samhällen maximeras. Frågor som utilitarismen har brottats med är bland annat hur lycka ska definieras och om den behöver spridas mer eller mindre jämnt mellan olika grupper av medborgare. För att rättfärdiga ett konsekvensneutralt perspektiv från en konsekvensetisk ståndpunkt så måste det vara ett användbart koncept för att uppnå de konsekvenser som anses önskvärda. Utilitaristerna förespråkade till exempel ett samhälle grundat på liberala, värdepluralistiska, principer eftersom de inte ville göra antagandet att deras egna eller andras åsikter var ofelbara. Liberalismen blir här ett verktyg i bygget av ett samhälle som är bättre på att maximera lycka. Hammarlin och Wigorts Yngvesson skriver att konsekvensetikens liberalism värdesätter sann och oberoende rapportering men att syftet med journalistiken - främjandet av det bättre samhället - alltid finns med i bakgrunden. Det är värdefullt med en fri och sanningsenlig diskussion men så länge alla ståndpunkter representeras i debatten så behöver ingen sida inta en neutral position. Den enskilda journalisten kan inte heller ignorera vilka konsekvenser dennes skrivande får i vilken utsträckning som helst. Konsekvensneutraliteten får därmed på sin höjd begränsat stöd i konsekvensetiken.

Pliktetik har sina rötter i Immanuel Kants idéer om det kategoriska imperativet. Tanken är att den enskilda människan alltid ska handla på ett sätt som kan upphöjas till allmän lag. Eftersom enskilda människor inte har tillräckligt med information för att inse sin egen position och vilket handlande som kan upphöjas till lag så översätts principen i praktiken till denne bör handla i enlighet med den sanning som finns tillgänglig genom det praktiska förnuftet. Pliktetiken kan ge bättre stöd till konsekvensneutralitet, i alla fall om man upphöjer journalistens plikt att alltid säga sanningen till

allmän lag. Om det är rimligt att göra det med utgångspunkt i Kants principer är dock en mer komplex fråga, som dock ligger utanför den här uppsatsens huvudfokus.

Det andra synsättet på hur journalister bör agera som Hammarlin och Wigorts Yngvesson tar upp, som också det får visst stöd i spelreglerna, är socialt ansvar. Här ska istället journalister sträva efter vissa värden genom sin journalistik eller ibland undvika publikation för att konsekvenserna inte är önskvärda. Objektivitet och sanning får ibland väja för rättvisa, relevans och hänsyn.

Från ett konsekvensetiskt perspektiv så kan ett synsätt som betonar socialt ansvar vara giltigt så länge journalisten är öppen med sin egen åsikt. Detta så att aktörer i debatten med andra åsikter också kan komma till tals.

Eftersom konsekvensbedömningar är så centrala i den sociala ansvarsteorin så är den svårare att kombinera med pliktetik. Det sociala ansvaret ska enligt det här synsättet få sitt uttryck i sätt att handla som är rätt oavsett situation.

Både den sociala ansvarsteorin och konsekvensneutralitet får alltså visst stöd både i de journalistiska spelreglerna och i de tankar om etik som är dominerande i västvärlden. I vår frågeställning om vad som utgör ett mer eller mindre allvarligt fel så vill vi utforska hur journalister tänker kring sina uppdrag, hur dessa tankar knyter an till de mer övergripande teorierna och vilka principer som prioriteras i utvärderingen av felens allvar.

Källkritiksmetoder

Objektivitetsidealet är ganska abstrakt jämfört med den högst konkreta vardagen på en nyhetsredaktion. Därför vill vi inkludera i vår teori några försök att översätta idealet till praktik. Kovach och Rosenstiel presenterar en rad rutiner för källkritik som används på faktiska redaktioner i USA (Kovach & Rosenstiel, 2001, s. 86). Metoderna kan även ses i ljuset av Tuchmans teorier om nät av fakticitet och vilka fakta och påståenden som sammanhang och konvention dikterar att det är nödvändigt att kolla i ett enskilt fall (Tuchman, 1978, s. 82).

"Skeptical editing"

En redaktörsmetod som använder sig av den Sokratiska metoden för att ifrågasätta materialets faktaunderlag och vad det utger för att vara sant. Journalisten tvingas svara på frågor om hur denne kan hävda de saker som finns med och vad vagheter – som till exempel "källor säger" eller "kan väcka frågor" – egentligen betyder. Metoden uppmuntrar till noggrannhet och transparens.

"Accuracy checklist"

En lista på frågor som redaktörer måste ställa sig själva när de arbetar med material.

"...editors have to answer the following questions among others:

- *Is the lead of the story sufficiently supported?*
- *Has someone double-checked, called, or visited all the phone numbers, addresses, or Web addresses in the story? What about names and titles?*
- *Is the background material required to understand the story complete?*
- *Are all the stakeholders in the story identified and have representatives from that side been contacted and given chance to talk?*

“Things are moving much quicker”

- *Does the story pick sides or make subtle value judgments? Will some people like the story more than they should?*
- *Is anything missing?*
- *Are all the quotes accurate and properly attributed, and do they capture what the person really meant?”* (Kovach & Rosenstiel 2001, s. 88)

Som vi kan se från hur frågorna är utformade så är det inte enbart rena faktafel som redaktörerna i det här exemplet försöker upptäcka. De strävar också efter att identifiera presentationer som är ofullständiga, saknar allsidighet eller kan anses utgöra partsinlagor.

“Assume nothing”

Den här metoden säger helt enkelt att journalister inte ska förlita sig på tjänstemän eller andra nyhetskällor utan vidare stöd från andra källor. Journalisten ska komma så nära förstahandskällorna som möjligt, arbeta systematiskt och söka stöd för de centrala uppgifterna från flera håll.

“Tom French’s colored pencil”

Här använder sig journalisten av en märkpenna för att markera varje faktauppgift och påstående i texten – därefter så undersöker hen ifall denne har underlag nog för att inkludera uppgifterna och påståendena.

“Anonymous sources”

Som sista punkt tar Kovach och Rosenstiel (2001) upp anonyma källor. De rekommenderar The New York Times inställning. Denna går ut på att en journalist alltid ska fråga sig hur mycket direkt kunskap om ett skeende som källan har samt vilka, om några, motiv källan kan ha för att vilseleda redaktionen. Även när dessa faktorer har tagits i beaktande så anser tidningen att journalister ska försöka vara så öppna som det är möjligt, utan att avslöja källans identitet, med hur denne kunde ha tillgång till informationen i fråga. Detta i enlighet med principerna om transparens och replikerbarhet.

Avslutningsvis vill vi säga något om den syn på institutioner och källor som Tuchman för fram i *Making News: A Study in the Construction of Reality* (Tuchman 1978, s. 93). Hon säger att redaktörer, mot bakgrund av sina erfarenheter av komplexa organisationer och mellanorganisationella förhållanden, tenderar att göra tre generaliseringar när det gäller källor:

- De flesta individer som ger information till pressen gör det av anledningar som inte är enbart altruistiska. Därför måste de bevisa sitt värde som källor innan den information de bidrar med kan accepteras.
- Vissa individer är så strategiskt placerade i en organisation att de kan förväntas sitta inne på relevant information om den. Det gör att de har ett visst värde som källor från första början.
- Betydelsen av en institutions uttalande, eller frånvaro av uttalande, måste ses mot bakgrund av sagda institutions rutiner.

Tillsammans med vad vi i avsnittet om sanning och fakta sa om nyhetsorganisationers tendens att legitimera institutioner så skapar de här antagandena en preferens för källor knutna till legitima institutioner, och en presumtion att deras uppgifter utgör en bättre bevisgrund än andras.

Felaktigheter och nätbaserade mediars omedelbarhet

I sin studie *Making News at the New York Times* undersöker Usher (2014) journalisternas arbete på The New York Times. Hon kom fram till att kravet på reportrarna att snabbt tillverka nyheter för onlineversionen av tidningen ofta resulterade i att rapporteringen blev felaktig, åtminstone tills dess att den hade rättats (Usher, 2014, kap. 4). Detta passar också in med den högre tolerans för felaktigheter som journalister uppfattade fanns online i Anikinas studie (2015). Många av de Usher följde i deras vardag var också av åsikten att det ständiga uppdaterandet på nätet och nyhetscykelns snabba takt både stod i vägen för journalistiskt arbete som gick på djupet och för läsarnas förmåga att ta till sig komplex rapportering.

"At this stage in my career, I should be spending my time having long lunches and cultivating sources. But that's not the reality. Things are moving much quicker"
(Usher, 2014, kap. 4, icke-namnngiven källa)

Olika typer av felaktigheter

I sin artikel 'News accuracy in Switzerland and Italy - A transatlantic comparison with the US press' tar författarna avstamp i tidigare forskning för att göra skillnad mellan faktabaserade och subjektiva felaktigheter (Maier et al. 2012). Subjektiva felaktigheter kännetecknas av att de återfinns i faktamässigt korrekt material som ändå kan anses inkludera missvisande information. Vi bifogar artikelns lista över olika typer av felaktigheter i bilaga 4.

Om man istället breddar begreppet felaktigheter till att inkludera alla överträdelser mot de etiska ideal som ligger bakom dokument som spelreglerna (Svenska Journalistförbundet, 2010), och som diskuteras i mer detalj ovan (se också Hammarlin & Wigorts Yngvesson, 2015), så kan man istället dela in felaktigheter i fem kategorier:

- Osanningar och faktafel. Inkorrekt skildringar, baserat på den information som rimligen fanns tillgänglig för journalisterna vid det givna tillfället.
- Obalanserade och/eller partiska skildringar. Dessa nyhetstexter är felaktiga på grund av att de tar ställning eller inte låter alla sidor komma till tals.
- Skildringar som saknar relevant information. Felaktigheter som kommer sig av att all relevant information som rimligen fanns tillgänglig för redaktionen inte har inkluderats.
- Otillräcklig hänsyn. Nyhetstexter som är felaktiga på grund av att de visar otillräcklig hänsyn mot de berörda. Det kan vara de intervjuade eller själva föremålen för nyhetsbevakningen.
- Otillräckligt samhällsansvar. Dessa fel grundar sig på att journalisten inte har skildrat ett viktigt ämne på ett sådant sätt att medborgarna får verktygen att sätta en positiv samhällsförändring i verket.

Ovanstående kategorier utgår från de definitioner av de olika koncepten som diskuterats ovan. Som tidigare diskuterats är det dock uppenbarligen så att de har potential att komma i konflikt med varandra: idén om att journalister ska skriva för att åstadkomma en positiv samhällsförändring står till exempel i direkt konflikt med tankar om journalisters opartiskhet, men båda tankesätten får stöd i de etiska principer som journalister förväntas hålla sig till. Som vi har kunnat se ger Inte heller dessa principers filosofiska grunder någon tydlig vägledning hur man bör agera, i alla fall inte tagna tillsammans. För att på ett sammanhängande sätt kunna prioritera mellan de olika kategorierna av fel, och potentiellt finna att vissa inte är giltiga, så måste alltså en person välja vilka övergripande etiska och ideologiska ståndpunkter denne sällar sig till. Vår uppsats hoppas kunna ge exempel på hur journalister och källor tänker kring felaktigheter och i vilken utsträckning dessa tankesätt går att koppla till den teori vi har presenterat.

Rättningar och etik

Hur bör då nyhetsmedier gå till väga när de har identifierat en felaktighet? Kampf och Daskal (2014) ser skyldigheten att genomföra rättningar som ett uttryck för den allmänna principen att organisationer ska kunna hållas ansvariga för professionella misstag – misstag som i det här fallet har en direkt inverkan på medborgarna i ett samhälles förmåga att hålla sig korrekt informerade om vad som händer. Författarna identifierar vad man fritt översatt kan kalla ansvarsutkrävandets tre principer (principles of accountability). Principerna är ansvar (responsibility), relationalitet (relationality) och transparens (transparency). Ansvarsprincipen betonar organisationens etiska förpliktelser gentemot samhället. Relationalitet är kopplat till en organisations position i ett socialt sammanhang och dess behov av att kommunicera med allmänheten och uppmärksamma allmänhetens behov. Transparens har att göra med att bygga förtroende och förståelse för objektiv nyhetsjournalistik genom att vara öppen med hur man tillämpar sina metoder för faktainhämtning och källkritik. Kampf och Daskal (2014) påpekar dock att den sista delen är problematisk då den gör stora anspråk på utrymme och tid, samt potentiellt kan äventyra källors anonymitet.

Utifrån dessa principer sluter sig författarna till att en rättning bör inkludera fyra huvudelement. Först och främst bör nyhetsorganisationen klargöra att den tar på sig ansvaret för felaktigheten och tillmäta det som har hänt tillräcklig vikt. Som del i det senare är det viktigt att man presenterar rättning på ett sådant sätt att publiken ser den och att den inte kommer alltför lång tid efter det ursprungliga felet. En rättning ska också innehålla en tydlig beskrivning av vad felaktigheten bestod i, varför den uppstod och vilka konsekvenser den fick. Den här beskrivningen ska inkludera både den felaktiga och den korrekta informationen – även om det förstås ska vara tydligt vilken som är vilken – och specificera var man kan hitta den ursprungliga artikeln. Det ska vara tydligt för någon som inte läste den första texten vad det hela handlar om. En rättnings tredje huvudkomponent är en tydlig identifikation av vem som ligger bakom felet. Detta som ett led i en allmän transparens vad det gäller nyhetsproduktionen och dess aktörer. Slutligen så bör en rättning adressera sig till dem som påverkats, samt vara tillgänglig och lätt för publiken att hitta. Den sista aspekten är ett uttryck för relationalitet och transparens.

Metod & material

Studiens huvudsakliga metod grounded theory syftar, till skillnad från många andra metoder, till att generera nya teorier snarare än att bygga vidare på tidigare.

När det kommer till generaliseringsanspråk inom grounded theory så ämnar den till att göra en teoretisk generalisering. Detta är inte en generalisering i den aspekten att den syftar till att applicera sig på beteendemönster i en hel population. Den teoretiska generaliseringen använder abstraktioner från de koncept som har utarbetats ur analyserna för att bygga en teori. En av fördelarna med grounded theory är att informationen som samlas in är från personer som är centrala i och insatta i fenomenet, detta bidrar i sin tur till en god validitet.

Journalister och deras källor

Innan vi började med respondentintervjuerna ville vi med hjälp av samma journalister på den nätbaserade nyhetskällan identifiera olika felaktigheter genom en informantintervju. Tanken här var att ta en etablerad nyhetstjänst som kunde bidra med såväl allvarliga som mindre allvarliga felaktigheter. Vår egen bedömning av vad som utgör en allvarlig felaktighet tar avstamp i den metod för objektiv journalistik som presenteras i Kovach och Rosenstiels bok *The elements of journalism: What newspeople should know and the public should expect*. Utöver detta har vi valt komplettera begreppet felaktigheter med de frivilliga yrkesetiska riktlinjer som yrkas i Sverige genom Spelregler för press, radio och TV (se bilaga 3). Även boken *Handbok i journalistikforskning* (Karlsson & Strömbäck, 2015) utgör en grund i de olika felaktigheter som kan uppstå ur hänsyn till ideal om sanning, objektivitet, relevans, rättvisa och hänsyn. Vår definition av en felaktighet har sedan använts som en utgångspunkt i våra intervjuer och som ett ramverk för att plocka fram olika exempel.

När felaktigheterna hade identifierats ville vi genomföra två olika intervjuer per fel: en med den ansvariga journalisten och en med en av de källor som identifieras i artikeln. Felaktigheterna har företrädesvis legat relativt nära i tid för att ge intervjupersonerna en god möjlighet att återkalla händelsen och reflektera kring dem.

I valet av våra olika intervjupersoner, journalister och nyhetskällor, så har vi försökt få en maximal spridning på relevanta perspektiv, i enlighet med den urvalsmetod som beskrivs i Grounded theory-modellen (Esaiasson et al., 2017, s. 127). Det rör sig alltså om ett kontextuellt urval med teoriutveckling som mål. I vårt fall är det dock inte hypoteser för hur olika fenomen hänger samman som vi letar efter. Istället vill vi söka samband i våra intervjupersoners resonemang kring felaktigheter och rättningar i ett försök att presentera och jämföra sammanhängande sätt att se på dessa företeelser. Allteftersom under insamlingen av intervjuerna har vi valt att gå till de källor som vi tror har kunnat bidra mest med annorlunda sätt att se på rättningar och felaktigheter. Detta för att ge bästa möjliga chans till en teoretisk mättnad.

På det stora hela så bidrar journalister med ett perspektiv från insidan av själva nyhetsproduktionen. Källor är insatta i ämnet och har dessutom ofta en upphöjd ställning i själva samhället (Maier, 2005). Båda dessa har dock ett egenintresse i att nyheten i fråga framställs på ett visst sätt. Därför kommer vi även avslutningsvis att sätta resultatet i kontext

till den svenska studien av Clerwall, et al. (2017) som undersöker läsaress ställning till felaktigheter och rättningar.

Val av samtalsintervjuer

Vår metod är framtagen på ett kumulativt sätt i den meningen att den i grunden utgår från en tidigare studie (Clerwall et al., 2017). Vi har dock valt att arbeta med samtalsintervjuer istället för enkätfrågor. På så sätt hoppas vi att intervjupersonerna ska ges utrymme att gå mer på djupet i sina svar och nyansera sina åsikter. Målet är att identifiera sätt att tänka kring felaktigheter och rättningar i form av nya dimensioner. Men också för att därefter jämföra dessa tankesätt med existerande teori på ämnet.

Användningen av det öppna intervjuformatet kan såklart ha negativa konsekvenser för reliabiliteten. Varje intervju kan få konsekvenser av såväl intervjuaren som kontexten i sig. Det som kan göras åt detta är att hålla intervjuerna på en plats som är bekväm för intervjupersonen. I ett ytterligare steg har intervjuguiden utformats för att inledningsvis skapa ett förtroende och för att sedan gradvis gå in på mer avancerade frågor. Det finns inte heller några direkta tillvägagångssätt för att säkra att intervjupersonernas uttryck och åsikter är sanningsenliga. Vår intervjuguide har ämnat att vara så pass uttömmande samtidigt som vi aktivt har följt upp svar att vi inte har haft orsak att ifrågasätta validiteten av den insamlade informationen.

En av svagheterna med metoden är att antalet intervjupersoner är relativt litet. Det blir därför omöjligt att, ens på en teoretisk sampling-nivå (Esaiasson et al., 2017, s. 127), säkerställa vilka tankemönster i grupper som liknar varandra. Det hade inte varit praktiskt genomförbart att intervjua så många personer. Däremot så kan vi identifiera tankesätt som faktiskt existerar för framtida studier. Generaliseringsambitionen är alltså att hitta sätt att se på felaktigheter och rättningar i nätbaserade nyhetsmedier som faktiskt finns.

Val av nätbaserad nyhetskälla

Som nyhetskälla valde vi Göteborgs-Posten. GP är en etablerad tidning med tydlig internetnärvaro och det faktum att de är baserade i Göteborg hoppades vi skulle göra dem mer tillgängliga för intervjufrågningar från studenter från JMG.

Inför intervjuerna har vi gjort flera påstötningar via telefon och e-post. Som en reserv utifall att GP skulle tacka nej eller alternativt inte kunna hjälpa oss att hitta felaktigheter så har vi haft Nyheter24 i åtanke. Vi valde dem för att vi tror att de inte tar fullt lika allvarligt på felaktigheter som traditionell media, premierar snabbhet och eventuellt har en annan rättningsprocess än GP. Samtidigt så presenterar de sig som varande en del av mainstreammedia och de normer som omgärdar dess verksamhet.

Intervjuer

"En perfekt informant för studien behöver utöver att vara insatt i ämnet, även vara villig att delta, ha tiden att dela med sig, reflektera och vara villig att prata om ämnet. Inte alla som är villiga att ställa upp har dessa attribut" (Spradley 1979, s. 25-26).

För att få så detaljerade svar som möjligt kring felaktigheter och rättningar har kvalitativ intervju valts (Brinkmann & Kvale, 2014). Intervjuguiderna (se bilaga 1) utformades separat för de två olika intressegrupperna i studien. Frågorna semistrukturerades med intervjupersonerna som respondenter. För att täcka in de övergripande frågeställningarna formaterades guiden i teman.

Intervjuformatet har konstruerats både efter form och innehåll. Innehållet knyter an till undersökningens problemställning medan formen syftar till att skapa ett levande samtal. Tanken med intervjun är att framkalla spontana beskrivningar genom korta och enkelt formulerade frågor. Varför-frågor har lämnats till analysstadiet och vår uppgift att leta efter förklaringar. Intervjuerna karakteriseras av tematiska frågor där intervjupersonerna med så lite påverkan som möjligt ger långa svar utifrån sin egen verklighet. Mot slutet har mer direkta frågor och avslutningsvis tolkande frågor ställts. En teknik som använts vid intervjuerna är Tratt-tekniken. Den syftar till att först fånga in tankesätt och attityder för att sedan gå djupare och mer konkret (Wärneryd, 1993, s. 65-66). Denna teknik bidrar till att få intervjupersonen att tänka på ämnet och få fram attityder kring dessa.

Samtliga intervjuguides provades innan intervjuerna i en så riktig miljö som möjligt för att kontrollera att frågorna kom i rätt följd och så att samtalet gavs möjlighet att flyta på dynamiskt och naturligt. Begreppsvaliditeten har även provats genom att intervjuguiderna har testats och alternerats allt eftersom för att täcka in våra teoretiska begrepp. Vår studie har försökt att fånga tankesätt genom intervjufrågor som inleder konversationer kring våra frågeställningar. Grundfrågorna i intervjuguiden går direkt på fenomenet, men även närliggande aspekter som kan vara intressanta för att förstå och förklara resultatet. Laddade ord och ledande frågor kan ge givna svar och har således valts bort. Testomgångarna har således syftat till att minimera risken för detta. Denna process har ytterligare sett till att eliminera eventuella färgningar av våra bakgrunder, värderingar och tankar kring företeelsen.

Att intervjua ett litet, men väl genomtänkt urval har varit viktigt för att fånga in olika uppfattningar och föreställningar inom vår tidsram.

Intervjupersonerna har inför intervjun fått tillräckligt med information, om deltagare och övergripande tema, för att finna intresse för frågorna men dock inte mer in på detalj om syftet (se bilaga 2).

Journalistgruppen fick inledningsvis delta i en informantintervju där ett mindre allvarligt fel respektive ett allvarligt fel från arbetsplatsen diskuterades. Förhoppningen med detta var att få en konkret utgångspunkt som intervjupersonen kunde förhålla sig till och diskutera kring. Men även för att få fram alternativ till källor.

Felaktigheter exempel:

Under studien har vi varit i kontakt med fyra källor som vi har fått igenom exempel på felaktigheter. Dessa kan kategoriseras in i två allvarligare fel och två mindre allvarliga fel. De

två allvarligare felen inkluderar en dom från Varbergs tingsrätt där det felaktigt rapporterades att två pojkar hade dömts för mord. Det andra exemplet inkluderade en liverapportering av ett polisärende i Västra Götaland där ett flertal journalister deltog i artikeln. Deras information om händelsen kunde tillsammans ge en avslöjande bild av tredje part. I de två mindre allvarliga exemplen var vi i kontakt med läkemedelsföretaget AstraZeneca som hade skickat ut ett pressmeddelande till media. Detta pressmeddelande publicerades sedan utan några större alterneringar. Denna text kunde ses som krångligt formulerad och svåruppfattad. Det sista exemplet gällde en push-notis som skickades ut om en felaktig vinnare i SVTs Melodifestivalen.

Under intervjuerna har vi använt oss av bandspelare och dator. Valet att använda bandspelare gjordes av säkerhetsskäl då vi båda har begränsat med erfarenhet från tidigare kvalitativ innehållsanalys. Inledningsvis deltog vi båda två under intervjuerna för att säkerställa att vi hade samma förståelse för teori och frågeställningar. Allt eftersom att intervjuerna genomfördes användes guiden endast som en mall att checka av.

Att använda grounded theory som metod

Grounded theory är att abstrakt plocka fram koncept utan detaljer från data för att slutligen lyfta dessa koncept till en teori (Bryant & Charmaz, 2011, s. 273). Metoden syftar alltså till att utveckla den teoretiska förståelsen genom att man kartlägger olika förklaringar och motiveringar kring ett fenomen. Tidigare forskning inom vårt ämne har inte fullt ut undersökt skillnaderna grupperna emellan (journalister och källor). Vår studie bidrar här till teoriutveckling på området genom kartläggningar och jämförelser mellan grupperna och genom att knyta an detta till tidigare studier (läsare).

De principer man tillämpar för att få maximal variation i sitt urval ska bygga på det som står i centrum för fenomenet. Eftersom att tankekategorierna är det intressanta i respondentintervjuer går det att ersätta personer i urvalet om de säger nej. Då vår studie har varit tidsbegränsad och beroende av att finna felaktigheter att diskutera har vi varit begränsade i vårt urval. Men tanke på variation i såväl ålder, kön och befattning har det utnyttjats i den mån det varit möjligt och genom kontakt över samtliga redaktioner hos GP.

Sampling

I grounded theory är intervjuarens teknik och erfarenhet viktig för att avgöra hur mycket information som behövs. Detta avgör i samband med insatthet i teori och företeelse i vilken mån intervjuaren vet när det behövs en följdfråga eller när samtalet ska fortsätta. Om metoden eller frågesättet är ineffektivt är det viktigt att anpassa sin studie. I det här fallet ger inte mer dålig data, god data (Bryant & Charmaz, 2011, s. 230-231).

När sampling inleds finns det en rad olika sätt att samla in sin information. Convenience sampling är en utav dessa. Där väljs deltagare på basis av deras tillgänglighet, något som kan vara särskilt relevant vid studentstudier. Dessa inledande deltagare används för att samla in de huvudsakliga tankesätten för hela processen (Bryant & Charmaz, 2011, s. 235). Efter detta kan snowball eller nominated sample användas för vidare intervjuer. Valen måste göras med hänsyn till kontexten och vilka resultat det kan leda till. Detta är något vi har diskuterat vid valen av de olika källorna.

Memo

Ett memo kopplar an till materialet och är centralt i grounded theory. Dessa memon är reflektioner från den insamlade informationen som ser till att klargöra och förklara olika detaljer. Dessa mönster och idéer rör sig sedan mot konceptualiseringar som i sin tur kan bilda teorier (Bryant & Charmaz, 2011, s. 249).

Anteckningar med diagram har i sin tur sett till att komplettera memoprocessen. Dessa kan i större mån knyta ihop kategorier och se till att klargöra vad studien vet och inte vet.

Analys

Inom grounded theory gäller det att starta sitt arbete utan att vara färgad av tidigare problemställningar. Istället är man öppen för att utforska de huvudsakliga områdena (Bryant & Charmaz, 2011, s. 260). Glaser (1998) menar dock att tidigare uppfattningar, i form av ett yrkesproblem, en teori, eller ett ramverk, ligger i vägen för studien. Detta begränsar både kreativiteten och vad som kommer att användas från kodningen. Detta är något som vi har haft i åtanke när vi har kodat informationen.

Vår studie följde analysupplägget för grounded theory enligt Bryant och Charmaz (2011). Metoden substantive coding inkluderar både öppen och selektiv kodning. Inledningsvis genom öppen kodning, där ord för ord skrivs ut för att hitta de huvudsakliga kategorierna. När likheter och skillnader jämförts i innehållet i den inledande kodningen så genomförs en selektiv kodning för att plocka fram huvudtemat och för att få mättnad i studien (Bryant & Charmaz, 2011, s. 265). Detta huvudsakliga temat ska utöver att vara centralt i studien även knyta an till många av de andra kategorierna och samtidigt ha en bred variation i olika mönster (Bryant & Charmaz, 2011, s. 280).

Utöver ett tydligt huvudtema har vi genom studien plockat fram en rad kategorier som har förekommit kring vårt ämne. Dessa kategorier har sedan i ett nästa skede förklarats i förhållande till varandra genom koncept. Dessa koncept är korta, koncisa idéer som avser att abstrakt förklara och generalisera kategorierna (Denscombe, 2010).

För att upprätthålla en teoretisk mättnad hade det behövts åtminstone tio intervjuer per grupp som vi vill uttala oss om och samtidigt att det inte dyker upp nya kategorier och tankesätt kring våra teman.

Etiska riktlinjer

Utifrån de etiska riktlinjer och den sed som finns inom forskning har vi i vår initiala kontakt, genom mail och introduktionsinformation, inkluderat detaljerad information.

Intervjupersonerna har fått information om studiens namn, kortfattat dess syfte och övergripande tema, vilka som deltar och varför, samt en möjlighet att vara anonym om dessa önskemål finns.

Resultat och analys

Analysenheter

Analysmaterial för studien består av totalt åtta intervjuer. Fyra stycken gjordes med journalister på Göteborgs-Posten. Dessa journalister arbetade alla på olika redaktioner och hade olika befattningar. Två av dessa var kvinnor och åldern varierade mellan 27 till 45. Källorna som intervjuades introducerades i ett första skede i olika exempel av felaktigheter från journalisterna. De två mindre allvarliga felaktigheterna inkluderade läkemedelsföretaget Astra Zeneca och SVTs musiktävling Melodifestivalen. Båda dessa intervjupersoner var kommunikationsansvariga och hade frekvent kontakt med media.

De två allvarliga felaktigheterna inkluderade polisen och tingsrätten. Hos polisen i Västra Götaland var vi i kontakt med en presstalesman som hade daglig kontakt med media. Hos tingsrätten i Varberg var vi i kontakt med en rådmann som hade kontakt med media i form av pressmeddelande och domar. En av källorna var kvinna, åldern för källorna varierade mellan 30 till 60 och genomfördes via telefon.

Utöver dessa fyra källor har vi under arbetets gång totalt varit i kontakt med ett tiotal källor. De som har inkluderats i arbetet är de som har tackat ja till en intervju.

Övergripande frågeställningar

Vad anser de olika grupperna gör en felaktighet mer respektive mindre allvarlig?

Ida - journalist - GP nyheter, ekonomireporter

Idas svar ska ses utifrån hennes grundtanke om felaktigheter i onlinemiljöer. Hon anser att nyhetsjournalistik online måste ses som ett ständigt utvecklande skeende. En text kan inte bedömas enbart för sig utan måste ses som en del i ett sammanhang där information byggs på efter hand. Detta är en process där versioner som i ett annat sammanhang hade kunnat ses som felaktiga snarare är möjligheter till förbättringar på vägen till den fullständiga bilden. Ida anser att faktafel som undergräver hela premissen för en nyhet är allvarliga. Likaså att citera någon på ett sätt som inte reflekterar vad denne menade eller att felstava någons namn.

Hennes huvudsakliga fokus när det gäller allvarliga fel ligger dock inte på sanningshalten i nyheter, även om hon tycker att nyheter ska vara sanna, utan snarare på sätt att hantera information i nyhetsförmedlingen som medför oönskade konsekvenser för tredje part, resulterar i att otillräcklig hänsyn visas eller får oönskade samhällskonsekvenser. Ett exempel som hon tar upp är hur flera parter hantering av samma nyhet kan resultera i att för mycket information lämnas ut i ett fall som är under utredning.

Ida tycks inte anse att nyheter som presenterar fakta på ett sätt så att informationen blir missvisande eller svårförståelig är direkt felaktiga, även om hon tycker att de ändå kan behöva ändras. Hon är av samma åsikt när det gäller nyheter som inte innehåller all relevant information.

Mindre allvarliga fel är de flesta sorters stavfel och slarvfel.

Pär - journalist - GP sport, redaktör

Pär svar kan ses utifrån grundidén att nyheter online till sin natur karakteriseras av snabbhet. Nyheter är en färskvara som online uppdateras i realtid där man inledningsvis har väldigt lite information.

Ett allvarligt fel är enligt Pär när det får konsekvenser för de inblandade eller alternativt när det drabbar utomstående.

Ett huvudexempel som Pär diskuterade var när GP, 2007 rapporterade om att en fotbollsspelares mamma hade varit med om en bussolycka. Reportern kände sig vid detta tillfället säker på vilken spelare det var när han intervjuade lagets tränare om händelsen. Vad reportern dock missade var att dubbelkolla vilken spelares mamma det gällde. "Detta visade sig ju vara en annan spelare. Så chefredaktören fick gå ut och förklara om felet".

Om felaktighetens allvarlighet säger han, "Det som gör detta allvarligare är att en tredje part drabbas. Om vi har ett faktafel, så skadar det vår trovärdighet såklart. Men jag ser inte det som ett allvarligt fel".

Mindre allvarliga fel är faktafel och slarvfel.

Fanny - journalist - GP kultur, redaktör

Fanny jämför en tidning som ett slags varumärke där man under en långt tid har byggt upp ett slags förtroende som bygger på att man rapporterar om det senaste och att det som skrivs är korrekt.

En av grundbultarna för journalister menar Fanny är det faktum att man vill bli läst och förstådd. Felaktigheter kan således ha olika nivåer och allvarligheten beror mer på ett hänsynstagande från situation till situation mer än ett specifikt sorts fel.

Felets allvarlighet är ofta en övervägning av artikelns relevans för läsare kontra konsekvenserna för den berörda. Om felet är uppenbart traumatiskt (får konsekvenser) så får man rätta i större utsträckning.

Stavfel är mindre allvarliga.

Stefan - källa - Västra Götaland polisen, presstalesman

Stefans svar kan ses, främst, utifrån rollen som presstalesman för polisen i Västra Götaland. Ett allvarligt fel är enligt Stefan något som kan vilseleda allmänheten och i sin tur få samhällskonsekvenser. Ett fel i en sakfråga och en obalanserad nyhet är också av allvarlig karaktär.

Ett exempel som Stefan själv utgår ifrån är de fallen där han själv eller en kollega har blivit felciterad. Det är enligt honom också ett allvarligt fel. Citaten rör sig ofta om polishändelser och enligt Stefan är det därför viktig att informationen är korrekt samtidigt som han som person vill kunna stå bakom det som citeras. Konsekvenserna är ofta samtal från allmänheten där han får ta ansvar och förklara vad som egentligen har hänt.

Jacob - källa - AstraZeneca, extern kommunikationsdirektör

Jacob Lund anser att det bara är osanna skildringar som egentligen är direkt felaktiga. Även om han tycker att det är dåligt med skildringar som utelämnar relevant information, är

obalanserade eller partiska, visar otillräcklig hänsyn för de inblandade eller misslyckas med att skapa de informationsmässiga förutsättningarna för en positiv samhällsförändring så skulle han alltså inte klassificera dem som felaktiga. Möjligen så glider hans definition av otillräckligt hänsynstagande samman med hans definition av obalanserade skildringar, så på dessa ämnen föreligger det en viss osäkerhet om hans åsikter. Däremot så är han mycket tydlig med att han gärna skulle se att journalister tänkte mer på vilka konsekvenser det de skriver får.

I sin definition av vad som utgör en allvarlig felaktighet så utgår Jacob Lund dels från när han själv måste agera på en felaktighet i sin roll som extern kommunikationsdirektör och från vilka konsekvenser felaktigheten har i verkligheten. Han agerar när ett fel som rör Astra Zeneca eller deras verksamhet är “substantiellt”, vilket exkluderar mindre faktafel som inte har någon direkt bäring på substansen in en skildring. Jacob Lund anser inte att konsekvenser för journalisters och mediehus trovärdighet gör felaktigheter allvarliga. Läger man en viss tolkning i vad han säger så skulle man kunna beskriva dessa som interna konsekvenser snarare än konsekvenser i en yttre verklighet.

Jan-Erik - källa - Melodifestivalen, kommunikationsansvarig

När en enskild person, som inte är offentlig, felaktigt hängs ut i medier så är det allvarligt menar Jan-Erik. Detta beror på de konsekvenser som det kan få för personens liv och den makt som medier har menar han. Även nyheter som felaktigt kan påverka opinionen är av ett allvarligare slag.

En nyhet som är osann är i alla avseenden felaktig. Om det funnits en avsikt bakom osanningen från journalisten så kan det göra den mer allvarlig. Det samma gäller för texter som inte är tillräckligt opartiska eller balanserade. Här ger Jan-Erik som ett exempel om en person anklagas för någonting utan att själv få möjlighet att kommentera händelsen. Att vara opartisk och balanserad tillhör den journalistiska ambitionen och de pressetiska reglerna menar han.

När det gäller en text som inte tar upp all relevant information så är det mer av ett gränsfall mellan felaktighet och en dåligt skriven artikel. Vad som är avgörande för om det är en felaktighet menar Jan-Erik är avsikten.

Mindre allvarliga fel inkluderar dåligt skrivna artiklar som kan innehålla till exempel felstavade namn.

Anders - journalist - GP nyheter, breaking news-reporter

Anders hade mycket att säga på ämnet felaktigheter. I sin definition av vad som utgör en felaktighet inkluderade han osanningar och faktafel, obalanserade och partiska skildringar och texter som inte inkluderar all relevant information. Samtidigt så ville han inte acceptera någon av dessa felaktighetskategorier helt förbehållslöst. Osanna nyheter ansåg han förvisso vara felaktiga men om informationen de baserades på kom från så kallade trovärdiga källor - och här gav han polis och räddningstjänst som exempel - så verkade det inte som att han tyckte att mediet kunde bära hela verifikationsansvaret.

Vad det gällde partiska och obalanserade skildringar så framförde Anders åsikten att dessa termer får ses utifrån de förutsättningar journalister arbetar under. Det är inte rimligt att ge

alla perspektiv på varje given fråga: I praktiken så översätts till exempel kravet på balans ofta till att man låter två källor med olika åsikter höras i texten. Samma arbetsförutsättningar dikterar också vad som får anses vara relevant information i en given nyhetsskildring. Det finns helt enkelt inte tid eller utrymme att inkludera detaljer som i sammanhang där större detaljbeskrivning efterfrågas hade varit relevanta. I exemplet som Anders ger på hur man bör tänka kring vad som bör prioriteras tycks man ana tankar kring ett samhällsansvar att informera medborgarna i viktiga frågor, speciellt när det gäller bakgrunden till beslut som fattats av makthavare.

Innehåll som visar otillräcklig hänsyn för de berörda verkade för Anders utgöra någon sorts gränsland för vad som kan kallas en felaktighet. I en mening säger han att sådant innehåll är oetiskt men inte direkt felaktigt, för att i nästa säga att de inte bör publiceras. Detta verkar antyda att det finns saker som inte bör publiceras trots att de inte är felaktiga.

Han anser inte att texter som misslyckas med att skapa förutsättningarna för positiv samhällsförändring i viktiga frågor är felaktiga. Snarare så tycks han anse att ett sådant perspektiv kan inkräkta på en journalists neutralitet. Han säger inte direkt att detta är ett samhällsansvar som uppfylls genom allsidig bevakning men när ämnet dyker upp så glider han genast över på vikten av balans. Samtidigt så verkar Anders säga att det finns icke-kontroversiella frågor där redaktionen utanför ledarplats kan förespråka ett visst beteende. När han pressas på punkten om detta inte inkräktar på den konsekvensneutralitet han tydligt säger sig förespråka går han dock över till att beskriva det som att det är andras åsikter som presenteras, fast utan motperspektiv. Han lägger till att rena uppmaningar ibland smyger sig in i redaktionens publiceringar på sociala medier.

Hur allvarlig en felaktighet beror enligt Anders på nyhetens karaktär och sammanhang, samt vilka konsekvenser felaktigheten får. I konsekvensfrågan så betonar han spridandet av osanningar och urholkning av redaktionens trovärdighet som saker som för fel mer allvarliga. Anders närmar sig vikten av redaktionens fortsatta trovärdighet från ett ekonomiskt perspektiv. Läsarnas fortsatta förtroende är nödvändigt för mediets affärsidé. Han artikulerar däremot inte tydligt ett samhällsansvar från mediernas sida i fråga om att korrekt informera medborgarna om världen de lever i, även om något av detta kan läsas in i hans medvetenhet om vilka konsekvenser det kan få att göra fel. Hans tankar om nyheters skiftande karaktär tycks baserad runt en uppfattning att de befinner sig på ett spektrum som går från "lättamma" till "allvarliga". Det är alltså mer allvarligt att göra fel när det gäller en nyhet som är av allvarlig karaktär. I grunden så tycks mig det här vara ett sätt att klassificera nyheter i enlighet med vilka konsekvenser det kan få att göra fel i behandlingen av dem.

Annika - källa - Varberg tingsrätt, rådman

Annika Persson är ganska konservativ i sin definition av vad en felaktighet är. Rena osanningar anser hon är felaktiga, med förbehållet att man får se till vilken information som fanns tillgänglig för journalisterna vid publicering. Eftersom vanliga människor inte kan ta till sig all relevant information så tycker hon inte att en text är felaktig bara för att den saknar sådan. Möjligen kan man här ana att hon skulle kunna se texter som saknar relevant information som felaktiga förutsatt att vad som är "relevant" i det här sammanhanget enbart inkluderade sådant som läsarna kunde förmås ta till sig. Inte heller partiska eller obalanserade nyhetstexter ser hon som felaktiga, förutsatt att avsändaren är tydlig med sin

egen hållning i frågan. På frågorna om texter som visar otillräcklig hänsyn mot de berörda eller misslyckas med att skapa förutsättningar för medborgare att åstadkomma positiv samhällsförändring i viktiga frågor är felaktiga svarar hon kort nej. Däremot så anser hon att journalister i större utsträckning borde tänka på konsekvenserna av deras egen rapportering.

När det kommer till vad som utgör ett mer, respektive mindre, allvarligt fel så kan man i svaret på frågan om varför det är viktigt med korrekt rapportering kring hennes eget yrke se att hon tycker att journalister har ett samhällsansvar att hålla medborgarna informerade. Hur allvarligt ett fel är får alltså ses i ljuset av vilka konsekvenser en underlåtelse att korrekt informera får. Utöver det så tycker Annika Persson att det är särskilt allvarligt att peka ut individer på icke-verifierade grunder, då detta får konsekvenser för både de utpekade själva och deras närstående. Att skriva fel namn eller stava fel är mindre allvarligt.

Hur anser grupperna att rättningsprocesserna fungerar i nätbaserade medier?

Ida - journalist - GP nyheter, ekonomireporter

Enligt Ida så kännetecknas rättningsprocesserna online av ett ständigt utvecklande skeende där journalisten uppdaterar och ändrar i texter. Det finns sällan ett behov av att explicit säga till någon utom redaktören att man har gjort vad Ida kallar en rättning, istället ska texterna ses som del av en process som utvecklas på vägen mot en mer komplett bild. Man får se till vad som var sant då, vilket också ska bedömas utifrån de krav på snabbhet som journalisterna arbetar under. Läsarna måste ta eget ansvar för att följa ett händelseförlopp snarare än förlita sig på en enskild text för en fullständig bild.

Utifrån Idas sätt att se på rättningar betyder ovanstående process att det i slutändan blir färre fel i nätbaserade medier och att man är mer benägen att rätta online.

En del i den här processen är en hög nivå av interaktivitet med läsarna, som bidrar med sina åsikter om vad som behöver ändras.

Ida tror inte att läsarna bryr sig så mycket om att få veta mer om hur den journalistiska processen går till eller varför något blivit fel.

Pär - journalist - GP sport, redaktör

Pär menar att journalistiken online har ett annat tempo, där snabbheten är central. Till en början är det naturligt att det finns begränsat med information. Det som tillkommer eller ändras korrigeras i texten under processen. Detta är framförallt tacksamt när det kommer till rättningar online. Det är upp till läsarna att uppdatera sin kunskap i skeenden där information snabbt kan ändras.

Med snabbheten följer naturligt småfel. Men snabbheten är enligt Pär också ett mått på kvalitet i onlinejournalistik.

Pär menar på att det finns olika grader av felaktigheter. De mindre allvarliga felen är en del av processen. Men när det kommer till mer allvarliga fel så används en förklaring. Både för att ge insikt i felets natur och för att ursäkta de drabbade.

Fanny - journalist - GP kultur, redaktör

Online finns det enligt Fanny en lägre tröskel för felaktigheter och samtidigt en högre tröskel för att rättningar ska göras. Att göra ett fel i ett snabbt nyhetskeende online är ofta mer förlåtligt.

Flödet som är mycket snabbare online medför också att rättningar görs direkt och mycket enkelt direkt i texten.

Om det har varit något mer allvarligt så diskuteras detta med ansvarig utgivare och redaktör för att se vilken rättning man kan göra. Vid ett faktafel är det vanligt att man skriver ut en kort notering om ändringen, dessa noteringar hamnar vanligtvis längst ned i texten.

Fanny är dock osäker på hur processen kring rättningar ser ut.

Att man gör en särskild artikel för en rättning är väldigt ovanligt men existerar.

Stefan - källa - Västra Götaland polisen, presstalesman

Rättningar online sker idag genom en förändring av texten. Detta menar Stefan saknar både tydlighet och ett uttalat ansvar för felaktigheten. Här tar han som exempel det ansvar som poliser får ta vid felaktigheter. Att ändringarna är mer omedelbara när det gäller att få in korrekt information och att processen är annorlunda tycker han dock är bättre än vad det är i print.

Som en del i sitt yrke uttrycker Stefan att det är vanligt att han och kollegor ständigt kontrollerar nyheter där polisen har uttalat sig. Vid händelser av felaktigheter så påpekar han att önskemål om ändringar genomförs.

Rättningar som syns och tar ansvar är sällsynta enligt Stefan. Dessa tenderar att hamna längst ner i artikeln, något som enligt Stefan minskar chansen att läsarna tar del av det.

Jacob - källa - AstraZeneca, extern kommunikationsdirektör

Korrigeringsprocessen online är snabb och journalisterna ändrar när man påpekar felaktigheter. Det är dock sällan rättningar skrivs ut explicit online. I allmänhet ändrar man utan att säga att det är det man gör.

Jan-Erik - källa - Melodifestivalen, kommunikationsansvarig

Jan-Erik kan inte direkt minnas att rättningar syns online. Han menar att felet rättas direkt i texten. I vissa fall av allvarligare fel så kommer det ibland en liten notering längst ner i texten som meddelar att texten har blivit ändrad.

I de fall han själv har varit i kontakt med medier om fel så har han fått gehör i stor utsträckning. Rättningar som syns bidrar till att öka trovärdigheten.

Anders - journalist - GP nyheter, breaking news-reporter

Anders Abrahamsson säger att han går till arbetsledare eller nyhetschef med om han ser ett fel i sina egna artiklar men kontaktar journalisten som har gjort det relevanta felet, eller dennes närmaste chef, om han ser felaktigheter i andras arbete. Mindre allvarliga fel rättas utan att läsarna på något sätt uppmärksammas på detta men större felaktigheter kan resultera i en notis i artikeln. Placering och storlek på notisen beror på hur länge felet låg ute på hemsida - har det legat uppe en längre tid så förtjänar detta en större och mer prominent placerad rättelse - och hur allvarligt felet är.

I onlinemedier så är varje enskild artikel del av en process där förståelsen av ett skeende ständigt uppdateras med nya uppgifter. Vad som är fel är alltså delvis relativt till vilken information som rimligen fanns tillgänglig när felet begicks. Samtidigt så betonar Anders Abrahamsson att stora fel fortfarande kräver uttryckliga rättningar.

Annika – källa - Varberg tingsrätt, rådmän

Det är sällan man ser att redaktioner online skriver att de har rättat något. Däremot så kan man ibland se att det försvinner hela texter utan att någon kommentar ges till varför detta görs.

Hur anser grupperna att rättningsprocesserna online borde se ut?

Ida - journalist - GP nyheter, ekonomireporter

Oftast går det bra att göra ändringar utan att man skriver någonstans att man har gjort det, så länge man berättar vad man gjort för redaktören. I mycket allvarliga fall kan det dock vara på sin plats att skriva att man rättat en nyhet och vad som gick fel.

Rättningsprocesserna online bör kännetecknas av stor interaktion med publiken och själva processen ska vara tillgänglig för läsarna i den meningen att de kan kontakta redaktionen med synpunkter och få dem införlivade i texten. Redaktionen bör ha en generös inställning till läsarnas åsikt om när något är fel eller inte.

Pär - journalist - GP sport, redaktör

Pär tycker kanske framförallt att det är viktigt att rättningar hamnar på samma plats, det vill säga att de är lätta att hitta för läsarna. Samtidigt menar han på att det inte ska störa i läsandet och gärna placeras längst ner i texten.

Vi allvarliga felaktigheter tycker Pär att det är nödvändigt att använda förklaringar. Dessa förklaringar måste dock vara anpassade från fall till fall för att inte orsaka mer skada. Dessa syftar till att visa att man har gjort fel samtidigt som det ger en upprättelse till dem som har påverkats.

Beroende från fall till fall så borde felet adressera sig till den som har påverkats - läsare och den som man har skrivit om.

Stefan - källa - Västra Götaland polisen, presstalesman

Han menar att rättningar borde vara både synliga och tydliga för allmänheten.

I rättningar tycker han dessutom att det ska finnas ett uttalat ansvar från redaktörens sida och ett ansvarstagande mot de berörda.

Att beskriva vad som har gått fel i processen tror han inte intresserar läsarna.

Fanny - journalist - GP kultur, redaktör

Beroende på hur direkt rättningen är så ska den vara tydlig och synlig för läsaren att uppfatta. Hur tydlig man ska vara i sin rättningsprocess beror på felets allvarlighet. Detta förklarar Fanny genom att läsaren skulle tycka att det var jobbigt och att det skulle störa läsningen att hela tiden läsa små rättningar och justeringar.

Fanny tycker inte att det är relevant för läsaren att läsa om vad det är som har gått fel när felaktigheter har publicerats. Ett undantag kan vara vid extremt allvarliga händelser, som till exempel vid terrordådet i Stockholm. I sådana fall kan det vara bra att vara transparent för att förklara hur en process kan se ut och varför det blev fel.

Fanny anser att tidningen ska ta ansvar vid felaktigheter och att rättningar framförallt ska rikta sig mot läsarna om det är ett så pass allvarligt fel att det kan ha haft konsekvenser för allmänheten. Om det är ett fel som har påverkat en tredje person tycker hon att ursäkten ska vara mer personlig.

Jacob - källa - AstraZeneca, extern kommunikationsdirektör

Rättningar borde följa standardiserade processer. Transparens med vad som har gått fel i det journalistiska arbetet och hur detta kunde hända är bara nödvändigt i de allvarligaste fallen. Samma sak gäller för behovet för rättningen att adressera sig till de som har påverkats. Däremot så anser Jacob Lund att en rättning tydligt bör ta ansvar för vad som har gått fel.

Jan-Erik - källa - Melodifestivalen, kommunikationsansvarig

En rättning i texten bör helst följas av en liten parantes vid sidan av som förklarar att uppgifterna har blivit korrigerade. Detta skulle dels se till att tydligt ta ansvar men också att vara transparent mot läsarna.

Att i större utsträckning förklara vad som har gått fel tror han inte är av relevans för läsarna. Vid allvarligare fel tycker han att det kan vara relevant med viss förklaring, men bara om det inte stör läsningen. Att föredra hade varit att hänvisa till en not som finns sist i texten. Där kan man få lite mer insikt om det är av intresse.

Att adressera den som har påverkats av felaktigheten tycker han är en avvägning från fall till fall. Otillräcklig hänsyn till berörda anser han inte är en felaktighet. Det liknar han mer vid en etisk gräns som är av en något mer glidande skala.

Anders Abrahamsson - journalist - GP nyheter, breaking news-reporter

Fokus i en rättning bör vara på att beskriva vad som var felaktigt i texten och hur detta nu har korrigerats, utan att detta stör läsoplevelsen av artikeln. Anders Abrahamsson anser att transparens med att man har gjort fel stärker en trovärdighet som dock redan skadats av det ursprungliga felet. Däremot så tycker han att det är mindre viktigt att vara öppen med vilka journalistiska processer som ledde fram till felet. Har felet fått stora konsekvenser kan det vara relevant att inkludera dessa i rättningen. När det kommer till om en rättning bör adressera sig till de som påverkats av felaktigheten så bör man i första hand kontakta dem personligen snarare än att rikta själva notisen till dem. På frågan om rättningen tydligt borde göra klart att redaktionen bär ansvar för felet så glider Anders Abrahamsson på svaret, verkar skifta del av ansvaret för felaktigheter över på källorna och säga att det räcker med att skriva att det blev ett fel.

Hur rättningen är placerad och utformad bör bero på hur allvarligt felet är och hur lång tid det har fått ligga uppe på sidan. Mer allvarliga fel, eller fel som legat uppe länge, bör alltså vara svårare för läsarna att missa.

Annika – källa - Varberg tingsrätt, rådmann

Om felet i fråga är av betydelse så borde man skriva ut att man har rättat. Dessa rättningar bör dyka upp på samma plats och beroende på sammanhanget så kan det vara önskvärt att ge viss bakgrund till hur det kunde gå fel. Om en redaktion ska ta ett moraliskt ansvar för felet så bör detta ske genom en ursäkt som är av substans och inte ett tomt undanglidande. Individuellt ansvarstagande är dock inte nödvändigt. Då folk tenderar att scrolla igenom hela flöden online i större utsträckning än de läser igenom hela tidningar så finns alla förutsättningar att göra rättningar mer synliga där.

Från ett rättnings- och felaktighetsperspektiv, tycker de olika grupperna att det spelar någon roll att nyheten är nätbaserad?

Ida - journalist - GP nyheter, ekonomireporter

Nyheter online kännetecknas av omedelbarhet, läsarinteraktion och texter som, under det att ett skeende pågår, är i ständig utveckling. Journalistiken är också mer publiktillvänd, vilket delvis är en konsekvens av tillgången till bättre analysverktyg för att uppskatta publikens intresse, och publiken har en större kontroll över vilken typ av innehåll som publiceras. Allt detta har konsekvenser för rättningsprocessen: det är större publikinteraktion, publiken har större tillgång till processen och ”rättningar” behöver sällan stå med i texten eller förklaras. Ida ser detta som en konsekvens av teknikens natur och dess krav på nyheter som skeenden i utveckling som till slut producerar en fullständig bild.

Sammanfattningsvis så kan man inte alltid se en text som felaktig bara för att den innehåller inkorrekt information vid en viss tidpunkt, utan se den som del av ett skeende i utveckling där information läggs till efter hand. Detta påverkar även rättningsprocessen som till mycket större del blir en för läsarna osynlig del av denna utvecklingsprocess.

Pär - journalist - GP sport, redaktör

Här förklarar han journalistiken online som något som uppdateras i realtid. Skeenden är en viktig pelare i utbudet. Att skriva om dessa skeenden är en nyckel för att hålla trovärdigheten hög för mediet. Här är det enligt Pär upp till läsaren att hålla sig uppdaterad. Att skriva om de saker som är aktuella sätter krav på snabbhet online. Denna snabbhet menar Pär är ett mått på kvalité online, där nyheter än mer är en färskvara. Print beskriver han som ”det här har hänt”, en sammanfattande produkt medan online beskrivs som ”det här händer nu”.

Fanny - journalist - GP kultur, redaktör

Fanny anser att journalistiken online skiljer sig genomgående från print. Dessa skillnader i förutsättningar och i krav beror på konkurrensen om samma nyheter med många andra källor. Detta ändrar både sättet man anpassar sitt sätt att skriva och det faktum att det går snabbare, något som i sin tur resulterar i en lägre tröskel för fel. Som ett exempel nämner hon när tidningen pushade en nyhet kring terrorattacken i Stockholm. Informationen gällde en skjutning på en annan plats i Stockholm och visade sig snabbt vara inkorrekt. Detta menar Fanny i efterhand var förlåtligt då det där och då var värt att publicera som en nyhetsförmedlare om det eventuellt skulle ha visat sig vara sant. Samtidigt ser Fanny trovärdigheten som något centralt i journalistiken och något som starkt påverkas av felaktigheter.

Att felaktigheter sker tycker Fanny i yttersta led är en konsekvens av att samarbetet på en redaktion inte fungerar. Hon menar att det aldrig är en enskild persons fel utan i sådant fall snarare är brist på tid och en dålig arbetsituation för journalisten. Den journalistiska apparaten ska förebygga felaktigheter genom att till exempelvis en redaktör har läst texten och i sin tur att en webbredaktör har lagt upp artikeln.

Stefan - källa - Västra Götaland polisen, presstalesman

Journalistiken online har enligt Stefan en högre acceptans för felaktigheter. Detta är inget som han skyller på den journalistiska professionen och dess ambitioner, utan snarare som en konsekvens av en pressad arbetsmiljö med krav från högre ledning. Samtidigt påpekar han att det är en högre rotation på personal online, vilket medför mindre tid att sätta sig in i verksamheten.

Vad som är centralt här är enligt Stefan fokuseringen på snabbhet. Detta medför lägre krav på nyheter online och en större benägenhet att hoppa på en nyhet. Konsekvenserna av detta är mindre tid till kontrollering då snabbheten styr. Om fokuseringen på snabbheten säger han, "det märker man ju när man pratar med journalisterna, så är det ju, deras enda mål är att få ut denna rubriken först och man har ju inte ens tid eller vilja att vänta på att få sanningen eller de som vi har som underlag egentligen. Det är ju enbart att få ut det först".

Dessa prioriteringar och denna konkurrens, att få ut nyheten först i ett läge där det finns begränsat med information om ett skeende, får konsekvenser menar Stefan. Kontakten med 20 olika journalister om samma händelse medför egna speglingar i rapporteringen. "Man vill ju först och främst vara först med nyheten och så vill man ha en egen spegling på nyheten. Det innebär ju att man ibland är beredd att gå lite längre när det gäller att prata sanning och då pratar jag om att man böjer sanningen till sin egen fördel genom att man sätter en rubrik som ska vara mer klatschig och mer spännande än någon annan".

Jacob - källa - AstraZeneca, extern kommunikationsdirektör

Onlinejournalister arbetar under större tidspress vilket har konsekvenser för journalistiken som helhet. Från ett verifikationsperspektiv är kravet på snabbhet problematiskt men den nya tekniken möjliggör samtidigt uppdateringar i realtid vilket kan medföra stor samhällsnytta. Jacob Lund ser alltså snabbheten som ett mått på kvalitet i sig men betonar att den inte får gå ut över korrekt rapportering. Samtidigt så säger han att hans egen uppmärksamhet dras till den källa som kan få fram uppdateringar snabbast. Eventuellt kan man här ana någon sorts motsättning i hans sätt att tänka på ämnet.

Korrigeringar av texter online sker generellt sett utan att journalisterna skriver ut att de har gjort en ändring.

Han tycker att innehållet online generellt har fått mer djup och bredd, och att det numera inte i lika hög grad kännetecknas av sensationalism och 'click-baiting'.

Jan-Erik - källa - Melodifestivalen, kommunikationsansvarig

Nyheter online anser han är något pågående som uppdateras successivt. Det centrala är att nyhetsjournalistiken är snabb och att det finns en större konkurrens att vara först. Genom att

vara först kan medierna vinna läsare. Detta medför enligt honom att nyheter skickas ut hur knapphändiga de än må vara samtidigt som en kommentar i texten talar om att den uppdateras.

Att nyhetskällor är först är viktigt i den konkurrensen som finns. Som läsare vill man veta det senaste och väljer då den nyhetskälla som kan förmedla detta. Men om detta görs på kostnad av relevans och korrekthet så får det konsekvenser i förlorade läsare. Det absolut viktigaste är att vara korrekt och adekvat, något som dock ibland får ge vika för snabbheten. I och med att det måste gå snabbare online så menar han att det också oftare slinker igenom felaktigheter. Han anser att journalister borde tänka på konsekvenserna utav det de skriver i hög utsträckning. Som en motvikt till de konsekvenser en artikel kan få lägger han dess allmänintresse.

Anders - journalist - GP nyheter, breaking news-reporter

Onlinejournalistiken kännetecknas av ett snabbt flöde av information i ett stadie av ständig uppdatering. I praktiken så betyder det att en text under vissa perioder kan sakna delar som sammanfattar helheten eller till och med ha sektioner som direkt motsäger varandra. Anders tycks inte se det här som exempel på fel utan snarare del av onlinetexters utveckling. Slutprodukten är ofta något som mer liknar det som går ut i print, i det att det sammanfattar vad mediet vet på just den dagen.

Snabbhet är alltså något som definierar onlinejournalistiken. Den är en faktor till att det blir fel ibland - även om Anders alltså inte skulle se vissa av snabbhetens konsekvenser som fel - men också nödvändig för att förhindra ryktesspridning i rapporteringens frånvaro. Här kan man ana en tanke om mediets samhällsansvar. Anders är också noga med att betona att de är noga med att verifiera sin information även online.

Annika Persson - källa - Varberg tingsrätt, rådmann

Annika Persson tror att snabbheten online påverkar kraven på verifikation negativt, och att detta i sin tur resulterar i fler felaktigheter. Hon har förståelse för att det är viktigt att vara snabb med att informera allmänheten när det rör sig om vissa nyhetshändelser - framförallt när korrekt information kan förhindra att folk blir skadade. I andra sammanhang anser hon däremot att det är mindre viktigt att vara snabb med att informera.

Det bör fortfarande vara nödvändigt att skriva ut att man rättar när redaktionen har gjort fel av substans trots att det hela sker online. Just nu verkar det som om rättningarna görs utan att läsarna uttryckligen informeras om detta.

Definitioner på vad en felaktighet är

Det fanns ingen stor enighet om vad som ska räknas som en felaktighet eller inte. Nedan följer istället intervjuobjektens tankar kring de kategorier vi presenterade för dem.

- Faktafel och osanningar

Samtliga intervjuade ansåg att faktafel och osanningar utgjorde tydliga exempel på felaktigheter. Vissa - både journalister och källor - ville dock nyansera sin definition med att

man måste utgå från vilken information som rimligen fanns tillgänglig för redaktionen vid den givna tidpunkten. En av journalisterna tycktes också vilja hävda att en felaktighet som härstammade från felaktig information från betrodda källor som polis och räddningstjänst inte kunde anses lika allvarlig som andra.

- Partiskhet eller brist på balans

Många, men långt ifrån alla, intervjuade tyckte att partiskhet och brist på balans var att räkna som felaktigt i nyhetstexter. Undantagen var de som tyckte att nyheter endast behövde vara sanna och inkludera relevant information för att inte vara direkt felaktiga. En av källorna uttryckte också åsikten att partiskhet inte var ett problem så länge avsändaren var tydlig med sin ståndpunkt.

- Avsaknad av information som var relevant för nyheten

Vissa intervjuade såg avsaknad av viss relevant information som direkt felaktigt, andra såg det som ett gränsfall och ytterligare några tyckte inte att detta kunde ses som fel. Några av de intervjuade nyanserade sina åsikter med synpunkterna att vad som är att räkna som relevant information skiftar med journalistens arbetsförutsättningar, publikens förmåga att ta till sig komplex information och läsarnas förväntningar på innehållet.

- Otillräcklig hänsyn för de berörda

Många av de intervjuade ansåg att fall där – ämnets natur och de inblandades ställning beaktat – otillräcklig hänsyn visats var oetiska. Ingen ville dock gå så långt som att säga att artiklar som gör sig skyldiga till detta är att räknas som felaktiga.

- Texter som ger medborgarna otillräckliga förutsättningar att åstadkomma positiv samhällsförändring i viktiga frågor

Ingen av de intervjuade tyckte att det här var exempel på felaktig journalistik. Vissa ifrågasatte om inte ett sådant felaktighetskriterium skulle inkräkta på journalisters opartiskhet.

Kategorier

Hur rättningar ser ut online idag och hur rättningar borde se ut?

Versioner:

I dagsläget finns det en tydlig konsensus att texter i nyhetsmedia online oftast uppdateras direkt i artikeln utan att en explicit rättning skrivs ut. Detta förklarar journalister med att artiklar är en pågående process. Det som tillkommer i informationsväg korrigeras ständigt i texten. Snabbheten är här central medans informationen fortfarande är mer begränsad. Läsarna har här ett eget ansvar att följa upp rapporteringen.

Enligt källor är dessa ändringar som utomstående oftast mindre tydliga och svåra att uppfatta. Även om rättningar sällan är explicita så finns en gemensam syn och vetskap att de finns.

Insyn i hur dessa rättningsprocesser av mindre allvarliga felaktigheter har sett ut anses bland båda grupper vara av mindre relevans för läsaren.

Journalisterna tycker i större utsträckning att uppdaterade versioner är ett förhållandevis fungerande sätt att hantera rättningar.

Trovärdighet:

Oavsett om det gäller felaktigheter eller rättningar så får det konsekvenser för trovärdigheten. Vid synliga rättningar, vanligtvis av allvarligare fel, så bidrar detta enligt journalisterna till att bibehålla trovärdigheten för mediet.

Tydlighet/synlighet:

Vad som är centralt för hur en rättning borde se ut är dess tydlighet och synlighet. Det borde vara tydligt att det är en rättning, vad som har rättats, vem som tar ansvar och i vissa allvarligare fall ge en kort förklaring av den journalistiska processen. En rättning borde ämna att alltid vara synlig. Föredragsvis ska den dyka upp på samma plats och vara särskilt utmarkerad i artikeln.

Fokus på läsning:

När felaktigheter förekommer så får inte rättningen hamna i vägen för läsningen. Det viktiga här är att tillämpa ett konsekvent sätt att rätta för att vara transparent i sitt arbete och för att ta ansvar för eventuella konsekvenser. En praxis hade bidragit till att sätta läsningen i fokus men fortfarande ta ansvar och vara transparent vid rättningar.

Rättningar bör exempelvis placeras längst ner i texten, gärna i en fotnot, där läsaren enkelt kan hitta den om det är av intresse.

Interaktivitet:

När det kommer till nyheter online så finns det enligt journalisterna en större interaktivitet med läsarna. Läsarna bidrar med information och kommentarer under den pågående processen. Journalister är vanligtvis öppna för gehör från källorna. Källorna får ofta lägga tid att kontrollera nyheter som inkluderar dem själva för att säkerställa att allt har rapporterats rätt.

Att medier allt mer involverar läsare i sitt arbete förklaras genom att nyheter online i större utsträckning är en pågående process där deadline är flytande.

Praxis:

I dagsläget finns ingen specifikt uttalad praxis för hur rättningar borde se ut online. En sådan praxis hade framförallt bidragit till att göra rättningar tydligare och att förebygga att felaktig information sprids vidare.

Inom ramen för rättningar av felaktigheter finns det allvarligare grader av felaktigheter som måste diskuteras från fall till fall. I sådana fall bör redaktionen ta beslut om i vilken utsträckning man ska ge större insikt i felet.

Vad som gör ett fel allvarligt?

Konsekvenser:

Tankar om att det är felaktigheternas konsekvenser som i huvudsak gör dem mer eller mindre allvarliga.

Då de intervjuade fokuserade på olika sorters konsekvenser i sina svar har vi delat upp den här kategorin i en rad underkategorier.

- Konsekvenser för samhället

Flera av de intervjuade tog i sina svar upp att felaktigheters samhällskonsekvenser är relevanta för hur allvarliga de är. Den här åsikten var inte alltid formulerad uttryckligen men framgick då från hur de närmade sig och diskuterade ämnet. Vissa betonade journalisters ansvar att informera allmänheten medan andra uttryckte det som att de borde vilseleda den. Det var betydligt fler källor än journalister som talade om de bredare samhällskonsekvenserna av felaktigheter.

- Konsekvenser för tredje part, berörda individer eller intervjuade

Samtliga intervjuade nämnde konsekvenser för individer som en faktor som kan göra felaktigheter mer eller mindre allvarliga. De intervjuade verkade generellt tycka att det var enklare att hitta exempel på individer som påverkats negativt av fel och hade lättare att sätta sig in i dessa situationer. Detta gällde särskilt i fall där en civilperson fått utstå en uthängning i media. De intervjuade pratade om hur detta inte enbart får konsekvenser för personen i sig utan även för dennes familj. Offentliga personer får i större utsträckning utstå kritik. Vad som i ett fall kan anses vara en felaktig uthängning kan i ett annat fall, med en offentlig person, vara acceptabelt. Även så för dennes familj.

- Konsekvenser för redaktionens trovärdighet

Ett antal av de intervjuade journalisterna betonade effekter på trovärdigheten som relevant för ett fels allvarlighet. Bland vissa spelade det en stor roll i hur de såg på rättningar och fel. Detta var inte ett perspektiv som delades av några av de intervjuade källorna, som snarare ibland uttryckte åsikten att det var fullständigt irrelevant.

Avsikt:

Tankar om att journalistens avsikt är av vikt i avgörandet av en felaktighets allvar.

Ett och samma fel kan klassificeras olika beroende på vilka avsikter journalisten hade. En nyhetstext som sprider osann information kan i ett visst fall vara allvarlig om journalisten hade som avsikt att medvetet sprida den informationen. Detta skulle då istället liknas vid dålig journalistik då det inte fullt ut följt de journalistiska ambitionerna.

Ämnets relevans för läsarna:

Tankar om att hur viktig nyhetstexten är för läsarna delvis bestämmer hur allvarligt ett fel är.

En av de intervjuade journalisterna sa uttryckligen att felaktigheter i nyhetstexter som var mer viktiga för läsarna var mer allvarliga än fel utanför dessa texter. Möjligen så är detta bara en mer detaljerad variant av tankar kring vilka konsekvenser felaktigheter får för redaktionens trovärdighet.

Fel som undergräver själva premissen för nyheten:

Felaktigheter som påverkar hela premissen för nyheten i fråga sågs som särskilt allvarliga.

Citat som får det att framstå som att personen säger något denne inte menade:

Minst en journalist betonade hur allvarligt det var om den intervjuade inte framstod som att denne sa vad hen verkligen menade.

Stavfel:

De flesta intervjuade var överens om att stavfel generellt sett utgjorde mindre allvarliga felaktigheter, även om de journalister som betonade trovärdighetseffekter var mer kritiska mot dem än de andra.

Fel, eller felstavat, namn på person:

Bland de intervjuade personer som tog upp företeelsen gick åsikterna isär om det var en allvarlig felaktighet eller inte. De som var av den åsikten betonade att sådana fel har mycket negativa effekter på trovärdigheten.

Från ett rättnings- och felaktighetsperspektiv, tycker de olika grupperna att det spelar någon roll att nyheten är nätbaserad?

Omedelbarhet (huvudkategori):

Nyhetsjournalistiken online är jämfört med print mer omedelbar. Här finns en förväntan att läsa det senaste hos sin nyhetsförmedlare. I större utsträckning är nyheter en färskvara i medier online och något som uppdateras i realtid.

Snabbhet:

Förutsättningarna och kraven online skiljer sig jämfört med dem i print. Nyhetsjournalistiken online bygger i mångt och mycket på snabbhet. Snabbheten är i viss mån viktig för att vara relevant och för att berätta brådskande nyheter. Snabbheten får dock inte gå före korrektheten. Balansgången där emellan och vad som är prioriteringen gör dock att felaktigheter sker oftare vid snabba skeenden. Dessa krav på snabbhet och andra förutsättningar i arbetet online gör att det finns en högre acceptans för fel.

Artiklar i arbetsprocess:

Enligt journalisterna så är nyhetstexten, snarare än en slutgiltig produkt, under ständig förändring, däribland genom rättningar. Det som rapporteras och ändras kan inte i lika stor utsträckning kallas fel utan är snarare ett tecken på ett skeendes utveckling. Källorna delar inte denna syn på artiklars utveckling. De har snarare en liknande syn på vad som utgör ett fel, oberoende av om det förekommer online eller i tidning.

Rättningsprocess:

Online finns en rättningsprocess som direkt i aktuell text uppdaterar och korrigerar felaktigheter. Rättningar skrivs dock bara i undantagsfall ut explicit. Sådana exempel kan gälla fel som har fått allvarliga konsekvenser eller legat kvar på hemsidan under en längre tid.

Konkurrens:

Läsare har online ett betydligt större urval av nyhetsförmedlare, något som i sin tur har bidragit till en ökad konkurrens där snabbheten är central för att nå ut till sina läsare. Denna konkurrens medför att nyheter skickas ut med begränsat med information och vad som är tillgängligt i just det skedet.

Kvalité/snabbhet:

Journalisterna tycker i större utsträckning att begreppet snabbhet faller in under kategorin kvalité. I dagens onlinemedier så förklaras snabbheten som ett mått på hur relevant och konkurrenskraftig man är.

Källorna tycker i en större utsträckning att snabbhet fortfarande är en enskild kategori som klassas som mindre viktig än kvalité.

Slutdiskussion och centrala koncept

Omedelbarhet:

Hela premissen för nätbaserade medier skiljer sig från de som finns i print. Vad som är särskilt utstickande är förekomsten av skeenden där rapporteringen är mer direkt och flytande. Här är informationen ofta mer begränsad i den inledande fasen medans rapporteringen ofta kan ta den form som är nödvändig för att förmedla händelsen. Journalister verkar främst ha en föreställning att denna omedelbarhet medför ett krav på snabbhet bland en hårdare konkurrens att vinna läsarna. Som en del i detta är det viktigt med att vara först för att locka in läsare. Omedelbarheten gör att journalisterna snarare liknar artiklar vid en process. Och med hjälp av digitala verktyg så är effekten av en rapportering synlig direkt för journalisterna. Något som är viktigt för att anpassa sina texter efter läsarnas läsmönster. Till detta tillkommer också en större interaktivitet med läsarna under processen. Med hjälp av läsarna så tillför och ändrar journalisterna informationen. Källor ser denna omedelbarhet från ett annat perspektiv, i mångt och mycket ser de effekterna av detta i sin egen interaktion med journalister. Här menar vissa källor att omedelbarheten medför fel som kan antas bero på arbetsförhållandena. Andra källor menar att omedelbarheten medför felaktiga citat som kan antas bero på den konkurrens som finns om samma nyheter. Omedelbarheten kan enligt vissa källor ha fördelar vid samhällsviktiga händelser och överlag när det kommer till rättningar. Denna tanke att felaktigheter förekommer oftare men att även rättningarna kommer snabbare går i linje med den teori som Usher (2014) diskuterar i sin studie.

Ett samhällsansvar i skymundan:

I intervjuerna med källorna så löper tanken om att journalistiskt arbete fyller en viktig samhällsfunktion som en röd tråd genom samtalen. Även om de inte alltid säger det rätt ut så är det tydligt att källorna ofta förknippar allvarliga felaktigheter med otillräcklig eller missvisande rapportering om viktiga händelser. Detta blir speciellt tydligt när intervjuerna kommer in på felaktigheter som rör källornas egna specialområden, som till exempel polisiär verksamhet eller rättsväsendet. Källorna anser helt enkelt att journalister har en plikt att korrekt och sanningsenligt informera medborgarna om händelser och samhällsfunktioner. Felaktigheters allvar kan delvis bedömas efter i vilken utsträckning de misslyckats med att fullfölja den här plikten och vilka konsekvenser det har fått. Det här är ett synsätt som finner gott stöd i de normativa teorier om journalisters roll som Kovach och Rosenstiel (2001) lägger fram och likaså i de grunder för journalistisk etik som Hammerlin och Wigorts Yngvesson (2015) presenterar.

När de intervjuade journalisterna uppmanades ge sina perspektiv på vad som gjorde en felaktighet mer eller mindre allvarlig så fokuserade de på konsekvenser för individer och på vilka följder de fick för organisationens trovärdighet inför läsarna. Man skulle kunna säga att om källornas huvudfokus var samhälls- och individkonsekvenser så var journalisternas blick främst riktad mot hur individer och den egna organisationen påverkats. Referenser till ett ansvar att informera allmänheten på ett korrekt sätt var få, och när de förekom var de sällan uttryckliga. Snarare så fick man som intervjuare läsa in den meningen mellan raderna i vad de sa. Vår teori är att detta delvis kan förklaras av att känslan av samhällsansvar, även om det fortfarande finns där, delvis kommit i skymundan av ett annat synsätt som var genomgående

bland journalisterna, nämligen en känsla av ansvar för medieföretagets ekonomiska framgångar.

Ett vinstperspektiv i journalistiken:

När journalisterna fick frågor om vad som bestämmer felaktigheters allvar, eller hur rättningsprocessen borde se ut, så framkom bland flertalet ett sätt att tänka kring de här företeelserna som var fokuserat på organisationens konkurrenskraft. Felaktigheter allvarsbestäms i betydande grad av sina effekter på redaktionens trovärdighet, snabbhet är ett egenvärde på grund av dess betydelse i tävlan om läsarnas uppmärksamhet vid nyhetshändelser och hela nyhetsproduktionen online kännetecknas av en större känslighet inför publikens önskemål. De verktyg som finns för att mäta läsarintresse och trafik är viktiga för att bedöma hur lyckad en text är.

Sammantaget så tycks svaren peka mot den kommersiella tradition inom professionen som Gunnar Nygren (2015) talar om i sin artikel. I GPs fall skulle detta även stämma väl överens med teorin om att den kommersiella traditionen tenderar att dominera i medieorganisationer styrda av större, vinstdrivna, koncerner. Även om källorna verkar förstå journalisternas behov av att anpassa sig till en kommersiell verklighet pekar deras svar mot en mer traditionell, och eventuellt mer etikstyrd, syn på den roll journalisten kan förväntas fylla i sin yrkesutövning.

En anglosaxisk objektivitetstradition med en mindre flexibel inställning till de egna värderingarna:

Om den kommersiella traditionen dominerar bland journalisterna, så kan man ändå ana en annan yrkestradition bakom det vinststyrda. Det yrkesideal man kan utläsa från deras svar är det anglosaxiska objektivitetsidealet (Kovach & Rosenstiel, 2001), fast kraftigt influerat av Westerståhls (1972) objektivitetsmodell och den svenska tanken om konsekvensneutralitet (Fichtelius, 2008). Ingen av de intervjuade accepterade till exempel tanken om att texter skulle vara felaktiga för att de inte i tillräcklig utsträckning gav medborgarna verktygen till att åstadkomma en positiv samhällsförändring.

Som vi nämnde i teoridelen så kan dessa två sätt att tänka, konsekvensneutralitet och objektivitet som inställning snarare än verifikationsmetod, snarare fungera som rökridåer bakom vilka man gömmer de personliga och institutionella (Tuchman, 1978) värderingar som oundvikligen spelar en roll i relevansbestämning och verifikation.

Källorna hade liknande sätt att tänka kring vilken yrkestradition som journalister borde sälla sig till, bortsett från att de verkad anse att kommersiella motiv skulle vara underordnade. En källa verkad dock snarare sälla sig till de tankar om värdet av en bred flora av partiska röster som dominerar europeisk partipress – ett perspektiv som inte återfanns hos någon annan.

Sammanfattning

Det viktigaste vår uppsats har kommit fram till är att det bland journalister som arbetar med nyheter online finns ett sätt att tänka kring felaktigheter och rättningar som tydligt skiljer sig från hur man har närmat sig de här ämnena historiskt. Vi kan inte uttala oss om hur vanligt det här perspektivet är – bortsett från att det inte är en engångsföreteelse – men om man utgår från andra studier så tycks det passa in i ett mönster. Journalisterna ser nyhetsproduktion online, inklusive verifikation, som en pågående process med interaktiva inslag från publiken. Vad detta innebär i praktiken är att rättningar av mindre felaktigheter kan göras löpande, utan att detta annonseras. Texter som skrivs under det att ett skeende håller på att utvecklas, och information är knapphändig, kan tillfälligt bli fel, vara motstridiga och sakna sammanfattande element. De intervjuade yrkespersonerna verkade inte se sina tankesätt som brott mot tradition men de står i klar kontrast mot de verifieringsideal som presenteras i litteraturen. Källorna uppvisade liten eller ingen förståelse för det här sättet att arbeta men det är förstås inte nödvändigtvis en fingervisning om hur folk i allmänhet tänker kring ämnet.

Förutom vår huvudinsikt så har vi även försökt sammanfatta de intervjuades tankar kring våra fyra frågeställningar i ett antal kategorier och koncept. I korthet så kan man säga att de intervjuade journalisterna betonade en kommersiell yrkestradition, med professionella åtaganden gentemot organisationen och dess vinstintressen, på ett helt annat sätt än källorna, som snarare pratade om journalisters samhällsansvar. Med det inte sagt att tankar om objektivitetsideal och professionell gärning var frånvarande från journalisternas svar, de tenderade bara stundtals hamna i skymundan för resonemang om konsekvenser för individer och för organisationens konkurrenskraftighet. Svaren kring vad som gör en felaktighet mer eller mindre allvarlig får ses i ljuset av detta. Det är dock viktigt att påpeka att många av dessa ideal kan vara inbäddade i professionella normer och svåra att artikulera med kort varsel. Den yrkestradition som framträder tydligast förutom den kommersiella är ett anglosaxiskt objektivitetsideal starkt influerat av Westerståhls objektivitetsmodell och idéer om konsekvensneutralitet.

När det gäller hur rättningar borde se ut så delar de intervjuade några av de perspektiv litteraturen ger, som exempelvis att rättningen ska vara tydlig med vad felet var och hur texten egentligen ska se ut, men är mer skeptiska till andra. Journalisterna tenderade att glida i sina svar om hur tydligt redaktionen skulle ta på sig skulden i rättningen. Både källorna och journalisterna ställde sig i allmänhet frågande till att det skulle behövas stor transparens kring de processer som ledde upp till felaktigheten och det fanns ingen konsensus kring om rättningar borde adressera sig till dem som påverkats. Allt detta måste dock ses i ljuset av att journalisterna såg texter online som processer i utveckling som under det att ett skeende pågår har andra verifikations- och felaktighetskrav på sig.

I vår studie har vi inte nått en teoretisk mättnad genom våra totalt åtta intervjuer. För att lyckas med detta hade vi behövt göra fler intervjuer med både källor och journalister tills det att inga nya tankesätt hade dykt upp. Materialet och analyserna har dock gett en fingervisning inom vilka kategorier vi kan väntas finna den mest intressanta informationen.

Vår metod att hitta potentiella källor genom informantintervjuer med journalisterna har varit tidskrävande men ett bra sätt att inkludera en bra varians på källor som förekommer i nyhetsartiklar. Om studien hade utökats hade detta föredragsvis gjorts genom att inkludera ytterligare en tidning med tydlig internetnärvaro för att få ännu bättre variation bland intervjupersonerna.

Det begränsade urvalet av tidigare forskning på området gör det relevant och intressant att bygga vidare på vår studie. För vidare forskning anser vi det faktum att det inte finns någon praxis gällande rättningar vara särskilt intressant. Denna aspekt hade varit intressant att vidare undersöka mellan de olika grupperna läsare, journalister och källor. Vidare studier hade även kunnat undersöka föreställningen om nätbaserade mediers omedelbarhet och hur texter online uppfattas av journalister som varandes i en pågående arbetsprocess.

Källförteckning

Artiklar:

Anikina, M., Boguslaw, D-O., & Nygren, G. (2015). Professional autonomy: Challenges and Opportunities in Poland, Russia and Sweden. *Nordicom Review*, 32(2), 79-95

Clerwall, C., Karlsson, M., & Nord, L. (2017). Do Not Stand Corrected: Transparency and Users' Attitudes to Inaccurate News and Corrections in Online Journalism. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 94(1), 148-167

Cook, J., Lewandowsky, S., Ecker, U. K. H., Schwarz, N., & Seifert, C. M. (2012). Misinformation and Its Correction: Continued Influence and Successful Debiasing. *Psychological Science in the Public Interest*, 13(3), 106-131

Daskal, E., & Kampf, Z. (2014). Communicating imperfection: The ethical principles of news corrections. *Communication theory*, 24(2), 165-185

Loftus, F. E. (2005). Planting misinformation in the human mind: A 30-year investigation of the malleability of memory. *Learning memory*, 12, 361-366

Maier, R. S., Porlezza, C., & Russ-Mohl, S. (2012). News accuracy in Switzerland and Italy. *Journalism practice*, 6(4), 530-546

Maier, R. S. (2009). Confessing Errors in a Digital Age. *Nieman Reports*, 63(3). Hämtad 2017-10-30, från <http://niemanreports.org/articles/confessing-errors-in-a-digital-age/>

Maier, R. S. (2005). Accuracy matters: A cross-market assessment of newspaper error and credibility. *Journalism and mass communication quarterly*, 82(3), 533-551

Böcker:

Brinkmann, S., & Kvale, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Bryant, A., & Charmaz, K. (2011). *The SAGE: Handbook of Grounded Theory*. London: SAGE Publications Ltd

Denscombe, M. (2010). *Good research guide: For small-scale social research projects*. Maidenhead: Open University Press

Ekström, M., & Nohrstedt, S. A. (1996). *Journalistikens etiska problem*. Stockholm: Rabén Prisma och Svenska Journalistförbundet

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer

- Fichtelius, E. (2008). *Nyhetsjournalistik – tio gyllene regler*. Stockholm: Sveriges Utbildningsradio
- Glaser, B. G. (1998). *Doing grounded theory: Issues and discussions*. Mill Valley, CA: Sociology Press
- Häger, B. (2014). *Reporter: en grundbok i journalistik*. Lund: Studentlitteratur
- Hammarlin, M-M., & Wigorts, Yngvesson, S. (2015). Filosofiska grunder för journalistisk etik. M Karlsson., & J Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 97-111). Lund: Studentlitteratur
- Johansson, B. (2015). Journalistiken, objektiviteten och partiskheten. M Karlsson., & J Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 189-204). Lund: Studentlitteratur
- Karlsson, M., & Strömbäck, J. (Red.). (2015). *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur
- Kovach, B., & Rosenstiel, T. (2001). *The elements of journalism: What newspeople should know and the public should expect*. New York, NY: Crown Publishers
- Nygren, G. (2015). Journalistik som profession. M Karlsson., & J Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 63-77). Lund: Studentlitteratur
- Spradley, J. P. (1979). *The Ethnographic Interview*. New York, NY: Harcourt Brace Jovanich College Publisher
- Tuckman, G. (1978). *Making News. A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press
- Usher, N. (2014). *Making News at The New York Times*. Ann Arbor, Michigan: University of Michigan Press
- Wadbring, I., & Weibull, L. (2014). *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. Stockholm: Ekerlid
- Westerståhl, J. (1972). *Objektiv nyhetsförmedling*. Göteborg: Akademiförlaget
- Wärneryd, B. (1993). *Att fråga: om frågekonstruktion vid intervjuundersökningar och postenkäter*. Örebro: SCB-Tryck
- Webbsidor:**
- Svenska Journalistförbundet. (2010). Spelregler för press, radio och TV. Hämtad 2017-10-30, från <https://www.sjf.se/yrkesfragor/etik/spelregler-for-press-radio-och-tv>

Bilaga 1 - Intervjuguide

Frågeställningar:

- Vad anser de olika grupperna gör en felaktighet mer respektive mindre allvarlig?
- Hur anser grupperna att rättningsprocessen fungerar i dagens nätbaserade medier?
- Hur tycker de olika grupperna att rättningsprocesser borde se ut?
- Från ett rättnings- och felaktighetsperspektiv, tycker de olika grupperna att det spelar någon roll att nyheten är nätbaserad?

Intervjuguide:

Vår studie syftar till att...

Frågor – journalister (informanter)

1. Hur länge har du arbetat som journalist?
2. Vilken roll har du på GP-online?
3. Vad tycker du bäst om med ditt yrke?
4. Vad är dina mål med yrket?
5. Vad är fördelen med onlinejournalistik?
6. Finns det något på GP-online som du tycker kan förbättras?
7. Vår studie handlar om felaktigheter och rättningar i nätbaserade medier. Skulle du kunna berätta om en felaktighet (förklaring) som kommit med i GPs nätutgåva?

(Om eget fel – se 11)

(Om annans fel se no. 8)

8. Tyckte du att det var en allvarlig felaktighet eller var det inte så farligt?
9. Vad gör en felaktighet mer eller mindre allvarlig?
10. Vi vill gärna ta exempel från ditt eget arbete. Har du något som du kommer på?
11. Tyckte du att det var ett allvarligt fel?

(Om nej – se 15)

12. Vad var det som gjorde det till en allvarlig felaktighet?
13. Har du något exempel på en mindre allvarlig felaktighet i det du har skrivit?
14. Varför tyckte du att det var mindre allvarligt? (efter, se 16)
15. Varför tyckte du att det var mindre allvarligt?
16. Om du är bekväm med det så skulle jag gärna prata om en felaktighet i något av det du skrivit som kan ses som mer allvarlig. Har du ett exempel på något sånt? (Om inte, ge exempel)
17. Vad var det som gjorde den felaktigheten allvarlig?

18. Jag tänkte att vi kunde prata lite om rättningar av sånt som har blivit fel. Har ditt mindre allvarliga exempel som du nämner rättats därefter?
(Om nej – se 20)
19. Hur gick det till i detta fall? (efter, se 21)
20. Varför inte?
21. Om vi tar det mer allvarliga felet, har det rättats?
(Om nej – se 23)
22. Hur gick det till då?
23. Varför inte?
(Vi är medvetna om att vi här i början blandar informant- och respondentfrågor, här efter inleds ett nytt flödesschema med journalisten som respondent.)

Journalist – Frågor (Respondenter)

Tema: Onlinebaserade medier

Hur skiljer sig journalistiken online?

Hur prioriteras nyheter online?

Hur pass viktig är snabbhet i onlinejournalistiken?

Tema: Felaktigheter i nyhetsrapportering

Hur reagerar du på felaktigheter som publicerats?

Hur ser ett vanligt fel ut?

Är en text felaktig om den innehåller information som inte är sann?

- varför?

Är en text felaktig om den inte är tillräckligt opartisk eller balanserad?

- varför?

Är en text felaktig om den inte tar upp all relevant information som fanns tillgänglig och därmed skapar en missvisande skildring?

Är en text felaktig om den visar otillräcklig hänsyn för de berörda?

- varför?

Är en text felaktig om den inte behandlar ett viktigt ämne på ett sådant sätt att det skapar förutsättningarna för en positiv samhällsförändring?

- varför?

Vad är det som gör en felaktighet mer eller mindre allvarlig?

Använder du dig av ett konsekvensneutralt perspektiv när du skriver?

- varför?

Hur uppstår felaktigheter?

Vad medför felaktigheter?

Hur mottas felaktigheter av läsare?

Gör det någon skillnad att det är online?

Tema: Rättningsprocesser

Hur tycker du att rättningsprocessen fungerar i nätbaserade medier?

Hur uppfattar du rättningar?

Gör det någon skillnad att en nyhet är online, är det en lägre tröskel för fel där?

Behöver de vara lika tydligt utskrivet för rättningar online?

Hur borde en rättning se ut?

- Ska den dyka upp på samma plats
- I hur stor utsträckning bör man beskriva vad som har gått fel
 - o Hur det gick till? Vad det fick för konsekvenser?
- Ska det vara tydligt vem som bär ansvar för felaktigheten?
- Bör den adressera sig till de som kan ha påverkats?

När det kommer till rättningar, gör det någon skillnad att nyheter är publicerad online?

Har du några andra tankar eller funderingar som du vill lägga till?

Källor – Frågor (Respondenter)

Tema: Onlinebaserade medier

Hur skiljer sig journalistiken online från i tidning?

Vilka sorters nyheter tycks ta mest plats online?

Hur viktigt tycker du att det är att nyhetskällor online är först med att rapportera vad som händer?

Tema: Felaktigheter i nyhetsrapportering

Hur reagerar du på felaktigheter som publicerats?

Är en text felaktig om den innehåller information som inte är sann?

- varför?

Är en text felaktig om den inte är tillräckligt opartisk eller balanserad?

- varför

Är en text felaktig om den inte tar upp all relevant information som fanns tillgänglig och därmed skapar en missvisande skildring?

Är en text felaktig om den visar otillräcklig hänsyn för de berörda?

- varför?

Är en text felaktig om den inte behandlar ett viktigt ämne på ett sådant sätt att det skapar förutsättningarna för en positiv samhällsförändring?

- varför?

I vilken utsträckning tycker du att journalister ska tänka på vilka konsekvenser det de skriver får?
- varför?

Hur ser ett vanligt fel ut?
- Vad kännetecknar ett allvarligt fel?

Vad får felaktigheter för konsekvenser?

Tema: Rättningsprocesser

Hur tycker du att onlinebaserade medier rättar felaktigheter?

Om du ser en rättning, hur reagerar du på det?

Hur borde en rättning se ut?
- Ska den dyka upp på samma plats
- I hur stor utsträckning bör man beskriva vad som har gått fel
 o Hur det gick till? Vad det fick för konsekvenser?
- Ska det vara tydligt vem som bär ansvar för felaktigheten?
- Bör den adressera sig till de som kan ha påverkats?

Gällande rättningar, gör det någon skillnad att nyheten är publicerad online?

Har du några andra tankar eller funderingar som du vill lägga till?

Bilaga 2 – Introduktion till studien

Hej,

Studien du valt att delta i kommer att ta upp frågor om journalistik online och olika typer av felaktigheter. Dessa felaktigheter kan variera från mindre allvarliga till mer allvarliga, och inkluderar såväl faktabaserade som subjektiva felaktigheter.

Intervjun är uppdelad i två olika delar och beräknas ta cirka 30 minuter.

Studien kommer utöver att intervjua journalister även att inkludera olika källor. Inför din intervju får du gärna fundera på två olika felaktigheter som du har varit med om under din tid som journalist. Det kan röra sig både om rena faktafel eller om ett skeende som presenterats på fel sätt.

Om det finns önskemål att vara anonym i studien, var god att meddela detta vid intervjutillfället.

Tack för att du deltar.

C-uppsats i journalistik

Martin Wood & Robin Ridell

Bilaga 3 – Publicitetsregler

Spelregler för press, radio och TV – Svenska Journalistförbundet

Publicitetsregler

Vi har grundlagar som reglerar yttrande och tryckfrihet i vårt land, som ett frivilligt etiskt komplement till dessa finns Publicitetsreglerna. De är 17 stycken till antalet och är etiska riktlinjer kring publicering och täcker bland annat in områden som bild och namnpublicering men också respekt för den personliga integriteten.

PUBLICITETSREGLER

Ge korrekta nyheter

1. Massmediernas roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier kräver korrekt och allsidig nyhetsförmedling.
2. Var kritisk mot nyhetskällorna. Kontrollera sakuppgifter så noggrant som omständigheterna medger, även om de tidigare har publicerats. Ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer.
3. Löpsedel, rubrik och ingress skall ha täckning i texten.
4. Slå vakt om den dokumentära bilden. Var noga med att bilder och grafiska illustrationer är korrekta och inte utnyttjas på ett missvisande sätt.

Var generös med bemötanden

5. Felaktig sakuppgift skall rättas, när det är påkallat. Den som gör anspråk på att bemöta ett påstående skall, om det är befogat, beredas tillfälle till genmäle. Rättelse och genmäle skall i lämplig form publiceras utan dröjsmål och på så sätt att de kan uppmärksammas av dem som har fått del av de ursprungliga uppgifterna. Observera att ett genmäle inte alltid kräver en redaktionell kommentar.
6. Publicera utan dröjsmål Pressens Opinionsnämnds klandrande uttalanden i fall som rör den egna tidningen.

Respektera den personliga integriteten

7. Överväg noga publicitet som kan kränka privatlivets helgd. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.

8. Iaktta stor försiktighet vid publicering av självmord och självmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om privatlivets helgd.

9. Visa alltid offren för brott och olyckor största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.

10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

Var varsam med bilder

11. Vad som i dessa regler sägs gäller i tillämpliga delar även om bildmaterial.

12. Bildmontage, retuschering på elektronisk väg eller bildtext får ej utformas så att det vilseleder eller lurar läsaren. Ange alltid i direkt anslutning till bilden om den är förändrad genom montage eller retusch. Detta gäller även vid arkivering.

Hör båda sidor

13. Sträva efter att ge personer, som kritiseras i faktaredovisande material tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. Sträva också efter att återge alla parter ståndpunkter. Var uppmärksam på att anmälningar av olika slag kan ha till enda syfte att skada den som blivit anmäld.

14. Tänk på att en person, misstänkt för brott, i lagens mening alltid betraktas som oskyldig om fällande dom inte föreligger. Den slutliga utgången av en skildrad rättssak bör redovisas.

Var försiktig med namn

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.

16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat, som gör en identifiering möjlig.

17. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet

Bilaga 4 – Typer av faktafel

Table 2: Error types ranked by percent of stories

<i>Factual Errors</i>	Swiss		US	
	%	Severity	%	Severity
Headline wrong	26.6	2.4	14.7	3.1
Misquoted	26.5	2.5	21.0	3.0
Misspelling	12.9	1.7	10.0	1.9
Numbers wrong	12.4	2.6	12.9	2.8
Job title wrong	11.6	2.7	8.5	2.6
Name wrong	8.0	3.6	3.4	3.1
Time wrong	4.3	2.7	2.2	2.6
Location wrong	3.1	3.3	2.7	2.9
Date wrong	3.1	3.0	2.2	3.1
Address wrong	2.7	3.1	1.7	3.3
Age wrong	2.6	2.2	1.4	2.6
<i>Subjective Errors</i>				
Essential information missing	34.5	2.7	27.9	3.0
Quotes distorted	28.0	2.6	21.3	2.9
Story sensationalized	21.0	2.7	18.3	3.2
Numbers misleading	14.3	2.7	12.7	3.1
Story understated	4.7	2.0	10.6	2.9

Note. Severity is a mean score measured on a Likert-like scale in which 1 is rated a “minor error” and 7 a “major error.”

Källa: Maier, R. S., Porlezza, C., & Russ-Mohl, S. (2012). News accuracy in Switzerland and Italy. *Journalism practice*, 6(4), 530-546